

* HELE VERDEN I SKOLE *

LÆSERAKETTEN

2013

N I C A R A G U A

IBIS

Uddannelse skaber udvikling

Min LæseRaket!

Navn: _____

Adresse: _____

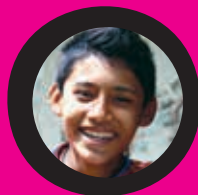
Skole: _____

Klasse: _____

LÆSERAKETTEN

Alle børn har ret til uddannelse.
IBIS er med til at sikre, at alle børn i verden kommer i skole.
Når du læser historierne i LæseRaketten, er du med til at sætte fokus på børns ret til at gå i skole.

IBIS
Uddannelse skaber udvikling

LÆSERAKETTEN

Velkommen til LæseRaketten 2013 / 4

TRIN 1 OG HØJTLÆSNING

Tonio, dyrene og lossepladsen / 7

AF PER BERGHOLDT JENSEN

Mikkel Ræv får en lang næse / 17

AF PETER GOTTHARDT

Cyrus fra Liberia får post fra Danmark / 22

AF RIKKE BRUNTSE DAHL

■ TEMA: Nicaraguas børn / 24

Keyshias lillebror blev syg og døde / 27

AF PER BERGHOLDT JENSEN

En nat i troldeskoven / 33

AF PETER GOTTHARDT

TRIN 2

Donas store drøm / 37

AF PER BERGHOLDT JENSEN

■ TEMA: Hverdag i Nicaragua / 42

Rosy vil være danser / 45

AF PER BERGHOLDT JENSEN

Vilkacis / 51

AF BENNI BØDKER

NICARAGUAS
BØRN

HVERDAG I
NICARAGUA

NATUR
OG KLIMA

BØRNE-
ARBEJDE

SAMFUND OG
DEMOKRATI

Fra skrald til skole / **58**

Hjælp lossepladsens børn i skole / **60**

Giv min ven en lærer / **62**

Fiorela har 199 venner på Facebook / **65**

AF PER BERGHOLDT JENSEN

Den Grå Pedel / **69**

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

■ TEMA: Natur og klima / **76**

TRIN 3

Flora på 13 lærer de voksne at læse / **79**

AF PER BERGHOLDT JENSEN

■ TEMA: Børnearbejde / **84**

Venner med alle / **87**

AF HANNE KVIST

Philip savner kæresten i USA / **93**

AF PER BERGHOLDT JENSEN

■ TEMA: Samfund og demokrati / **98**

Uhyret / **101**

AF JACOB WEINREICH

Hele Verden i Skole 2012 – et forrygende år! / **108**

Forfattere og illustratorer / **110**

Velkommen til LæseRaketten 2013

- besøg Nicaraguas mange børn

Flyet sætter kurs mod Nicaraguas hovedstad. Gennem flyets vinduer dukker en by med mange træer og lave huse frem af horisonten. Managua er som en forvokset landsby, selvom det er en hovedstad. I 1973 blev byen jævnet med jorden af et voldsomt jordskælv, og indbyggerne har ikke bygget nye højhuse siden. I det hele taget er Nicaragua et land præget af stærke naturkræfter, og bare i den ene uge, vi besøgte børnene i LæseRaketten, var der et mindre jordskælv og et vulkanudbrud.

Nicaragua er et smukt land med regnskov, flotte strande og et rigt dyreliv. Trods mange naturressourcer er Nicaragua det fattigste land i Mellemamerika. De fleste børn kommer i skole, men mange når ikke at lære at læse, før de er nødt til at forlade skolen igen.

Mange børn lever meget fattigt. LæseRaketten har mødt flere af de fattige børn, men også en pige, der lever et liv, som på mange måder ligner dit liv i Danmark.

Når du møder Nicaraguas børn i LæseRaketten, så møder du børn, som bor i landsbyer, som man kun kan besøge, hvis man sejler dertil i båd. Du møder børn, som lever på en losseplads, men som prøver at kæmpe sig væk derfra ved at få en uddannelse.

Der er historier i LæseRaketten om børn, som bor hos deres bedsteforældre, fordi deres forældre er rejst fra landsbyen for at finde arbejde. Alle de børn, I møder, er stærke børn, som helst vil gå i skole, og som rigtig gerne vil lære at læse og få en uddannelse.

61 millioner børn i verden får slet ikke chancen for at komme i skole, og det er bare ikke ok. Verdens ledere har lovet, at alle børn går i skole i 2015. Men det løfte får de meget svært ved at holde. Derfor er det ekstra vigtigt, at vi sammen kæmper for børns ret til at lære at læse og skrive. Når du læser i LæseRaketten, så er du med til at kæmpe for alle børns ret til at komme i skole.

Med LæseRaketten vil vi gerne skabe læselyst på din skole, ja faktisk på alle skoler i Danmark, i Grønland og i de danske skoler i Sydslesvig. Vi er stærke, når vi er mange, og vi er mange, som lige nu sidder med LæseRaketten i hånden og læser om børnene i Nicaragua.

Rigtig god læselyst

Helle Gudmandsen

LÆSERAKETTEN 2013

heleverdeniskole.dk/tonio

Tonio, dyrene og lossepladsen

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN

FOTO: HELLE GUDMANDSEN OG PER BERGHOLDT JENSEN

**Mit navn er Tonio. Jeg er syv år gammel.
Jeg bor sammen med min far og min lillesøster.
Jeg bor også med min bedstemor og mine onkler
og tanter. Vi er en stor familie.**

**Vi bor tæt på lossepladsen i Managua.
Vi lever af at samle affald. Hjemme har
vi store sække med flasker og gamle dåser.
Min familie har et stykke jord med tre små
huse. Husene er lavet af gamle stykker træ,
blik og plastic fra lossepladsen.
Gulvet er af jord. Vi har ikke råd til fliser.**

Jeg arbejder hver eftermiddag på lossepladsen. Jeg samler plastic, glas og metal. Jeg bruger en slags rive for at få fat i skraldet. Vi åbner poser for at finde affald. Det stinker. Vi har ingen handsker. Nogle gange er der brugte bleer og WC-papir i poserne. Så får man lort på fingrene. Det er mega ulækkert.

Det er meget farligt på lossepladsen. Der er mange skarpe ting. En gang skar jeg mig, så det blødte meget. Der er også lastbiler og gravkøer. Nogle gange bliver folk kørt over. En gang fik jeg en stor, tung gren over benet. Det gjorde rigtig ondt. De voksne slår også børnene. En gang slog en mand mig oven i hovedet. Men en anden mand hjalp mig.

**Der er mange dyr på lossepladsen.
Hunde og køer lever af affaldet. Hestene
trækker vogne med affald. Der er også
gribbe. Det er store, sorte fugle med skarpe
næb. De lever af døde dyr og affald.**

Hjemme i vores hus har vi også mange dyr. I huset bor et par duer. Men væggene er åbne, så de kan flyve ud. Vores hunde passer på huset. Uden for vores hus har vi grise i en grisesti. De spiser gamle grøntsager. De kan godt lide at rode rundt i mudder.

Vi har også høns. Dem får vi æg fra. Hanen galer tidligt om morgenen. Det er som et vækkeur. Men jeg kan bedst lide vores gæs. De holder vagt for os. De larmer, når folk kommer til huset. Nogle gange napper de også folk bagi. Jeg synes, de er rigtig sjove.

Jeg kan rigtig godt lide at gå i skole. Jeg er begyndt at lære at læse, skrive og regne. Jeg kan godt lide matematik. Men det bedste er at spille fodbold med mine venner. Barcelona er det bedste hold. Jeg synes også, at Messi er den bedste spiller. Når jeg bliver stor, vil jeg køre motorcykel. Jeg vil være racerfører og køre superhurtigt.

Mikkel Ræv får en lang næse

TEKST: PETER GOTTHARDT · ILLUSTRATIONER: BIRDE POULSEN

Det er tidlig morgen. Mikkel Ræv er ude på jagt. Han løber over til en bondegård uden for skoven.

”De har frilandshøns!” siger Mikkel og slikker sig om snuden. ”Det kan ikke passe bedre. Jeg lægger mig på lur her, til der kommer en lille forvirret høne forbi, og så ... HAPS!”

Han kryber ind under en busk, hvor han er godt gemt. Nu skal han bare vente. Men han er så søvnig. Hele natten har han været på jagt uden at fange det mindste. Og morgensolen varmer. Hans øjne glider i. Lidt efter sover han dybt. Fluerne danser en lille ballet over hans hoved. Mikkel mærker ingenting.

Nu kommer en høne trippende. Hun har travlt med at nippe mad i sig. En lille orm her, en lille orm dér. Nærmere og nærmere kommer hun til den sovende ræv.

Så får hun øje på den lange rævehale, der stikker frem bag buskene.

”Gok!” siger hun. ”Sikke en mærkelig orm. Den har jo pels? Og der er et uhyre i den anden ende!”

I det samme kommer hanen spankulerende.

”Åh, hane!” gisper hønen. ”Der er et uhyre inde i buskene!”

”Sludder, lille høne,” siger hanen nok så vigtigt. ”Der er ingen uhyrer, der tør komme her. De ved jo, at jeg holder vagt. Det er nemlig mig, der bestemmer her på bondegården.

Jeg får solen til at stå op om morgenen. Og jeg vækker alle dyrene, når jeg galer sådan her: KYYY-KE-LI-KYYYH!”

Sådan et hanegal kan virkelig vække både store og små. Og nu har det vækket Mikkel Ræv!

”Morgenmaden er serveret!” råber han og farer frem fra sit skjul.

Hønen pisker over mod gården i lynende fart. Hanen kagler og basker med vingerne og flagrer op på hegnet. Mikkel snapper efter ham, men får kun fat i et par halefjer.

Øv, tænker Mikkel. Nu sidder hanen deroppe. Hvis jeg prøver at kravle op, flyver han bare igen. Men måske kan jeg narre ham. Han er vist meget glad for at høre sin egen stemme.

"Kommer du ikke herved, flotte fjerkræ?" siger ræven højt.
"Jeg vil så gerne hilse på dig."

"Hilse!?" siger hanen. "Du prøvede at fange mig!"

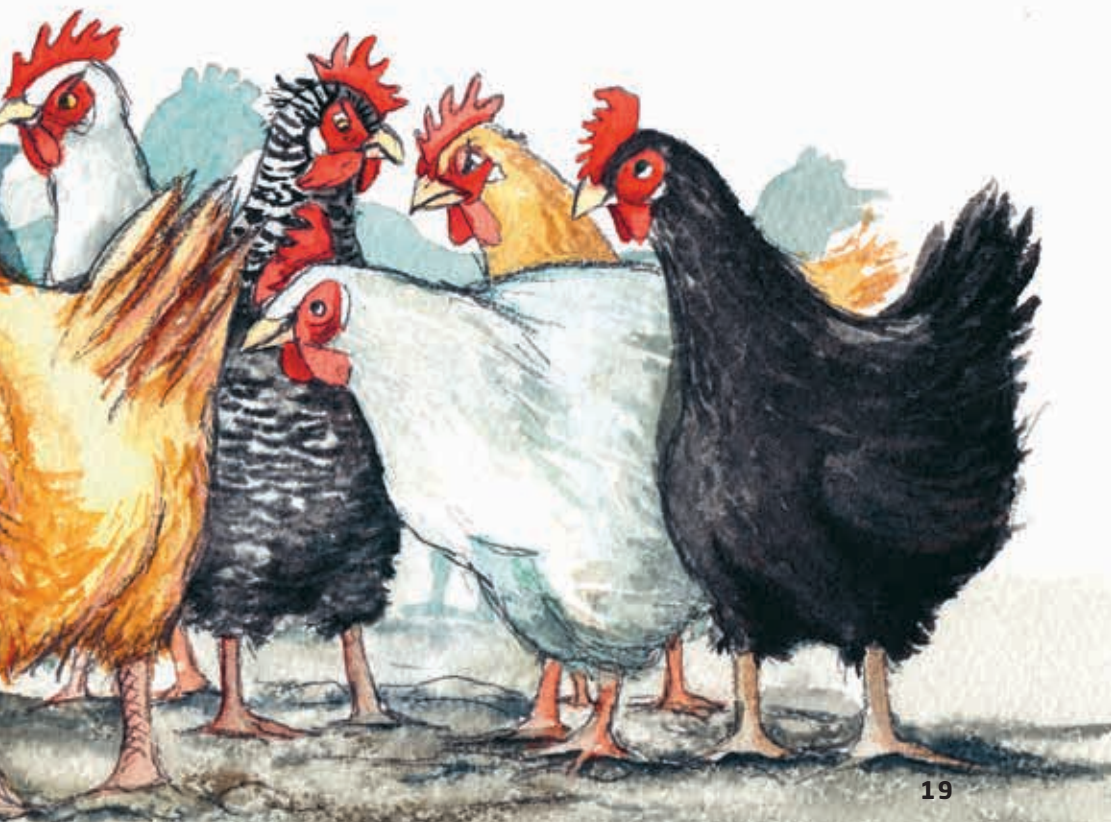
"Nej, nej," siger Mikkel med en stemme så sød som sirup.
"Jeg ville jo bare give dig et knus, fordi du synger så skønt."

"Synes du virkelig?" siger hanen stolt.

"Du er bare den bedste," svarer Mikkel. "Især det der ky-ke-li-kyyh. Vil du ikke nok synge det igen? Men det skal være med lukkede øjne, for så lyder det bedre."

"Gør det?" spørger hanen forbavset.

"Ok ja," lyver ræven. "Sådan gør alle berømte sangere. Kom nu, hane! Luk øjnene og syng rigtig højt!"

Det kan hanen ikke stå for. Han lukker øjnene, strækker hals og giver alt, hvad han har i sig i et vældigt KYYY-KE-LI-KYYYH!

En-to-tre kravler ræven op. HAPS! smækker han kæberne sammen om hanen. Så løber han over mod skoven.

Namme-nam! tænker Mikkel. Nu mangler jeg bare en flaske vin, så kan jeg få hane i rødvin.

Men han siger ikke noget. Han har munden fuld af hane. Hanen siger en hel masse. Han skælder ud på ræven. Men Mikkel er fløjtende ligeglad.

Nu ser det sort ud for hanen! Men hønen har set det hele. Hun løber ind på bondegården og råber om hjælp.

Grisen bliver gal, da han hører, hvad der er sket.

"Det er bare for meget!" siger han. "Den frække ræv skal ikke hugge vores hane. Han kan bare vente sig, kan han!"

Grisen galoperer efter ræven.

"Hov, din lusede rævepels!" råber han. "Kan du slippe vores hane, din tyveknægt!"

Hanen har ikke spor lyst til at ende i stegegryden. Nu får han en lys idé.

"Hørte du det, Mikkell?" siger han. "Grisen kalder dig tyveknægt og rævepels. Vil du virkelig finde dig i det? Hvis jeg var dig, ville jeg råbe noget til ham. Noget rigtig frækt."

Det kan ræven ikke stå for! Han vender sig og råber: "Knyt sylten, grisebasse! Ellers laver jeg flæskesteg af dig."

Men i samme sekund han åbner gabet, skynder hanen sig at flagre op i det nærmeste træ. Højt op.

"Hov! Hvor blev maden af?" siger ræven og kigger sig omkring.

"Ha, ha, Mikkell!" råber hanen oppe fra sin gren. "Der fik du en lang næse, hvad!"

Ræven bliver frygtelig flov. Men han prøver at lade som ingenting.

"Det var jo bare for sjov," smisser han. "Kom ned igen, kære ven, så skal jeg vise dig noget spændende."

"Ja, den er god med dig," siger hanen. "Tror du virkelig, du kan narre mig en gang til?"

Så må Mikkell Ræv luske hjemad med tom mave.

Øv, øv og tre gange øv! tænker han. Bare jeg kunne lære at holde min store mund lukket.

Da han er væk, skynder hanen sig hjem til bondegården. Hønsene er glade for at få deres hane igen.

"Sikke en morgen!" siger hanen. "Men nu har jeg da lært, at jeg ikke skal tro på alt, hvad den lumske ræv siger."

*Hanen blev fanget med lukkede øjne,
fordi han hørte på rævens løgne.
Men Mikkell slap byttet fri som en tåbe,
da hanen fik lokket ham til at råbe.*

Cyrus fra Liberia får post fra Danmark

TEKST OG FOTO: RIKKE BRUNTSE DAHL

Wow, der er mange! Cyrus er helt mundlam, og det sker ellers ikke tit. Cyrus fra Liberia, som du måske læste om sidste år, har lige modtaget en kæmpe bunke breve fra Danmark. Måske er et af brevene fra dig?

Der er hundredvis af breve og kort. De kan dække gulvet i hele huset. Cyrus tror, det vil tage mindst en måned at læse alle brevene. Han kan slet ikke overskue at gå i gang, men heldigvis vil hans far George gerne hjælpe.

Først spreder Cyrus alle brevene ud. Så samler han dem op igen et efter et. Der er især ét brev, han er meget interesseret i. Det er fra en dreng, der hedder Patrick. Han skriver, at han kan spille på et elektrisk klaver. Sådan et har Cyrus ikke set før, men det lyder sejt.

Cyrus vil gerne skrive tilbage til alle de børn, som har sendt breve og billeder, men han kan jo slet ikke svare på så mange breve, så han håber, I alle læser dette:

Cyrus' far er rørt over den overvældende opmærksomhed, Cyrus har fået: "Jeg er glad og stolt over, at så mange danske børn, som kender min søn, og at de har sendt ham alle disse breve og tegninger.

Kære alle

Tusind tak til alle mine venner i Danmark for de mange fantastiske breve, kort og billeder. Jeg har det godt og er meget overrasket over at få alle de breve. Jeg har aldrig fået post før. Ikke engang fra min onkel i USA. Der er ikke noget postvæsen i Liberia. Det er helt vildt, at jeg nu har fået SÅ mange breve på en gang!

Jeg vil stadig gerne være mekaniker, men nu hvor jeg har fået så mange venner i Danmark, så vil jeg faktisk gerne til Danmark i stedet for. Det gør ikke noget, der er koldt.

For nogle uger siden blev jeg færdig med 6. klasse og skal nu skifte skole for at komme i 7. klasse. Det ser ud til, jeg skal starte på en skole, som hedder 'Demonstration School' efter sommerferien. Det glæder jeg mig til, selvom jeg kommer til at gå ret langt til skole hver dag.

Nogle af jer spurgte, om vi har bøger og computere i skolen. Det synes jeg, er et sjovt spørgsmål, for jeg har ikke engang set en computer! Men bøger har vi nogle af.

Jeg håber, at jeg en dag kommer til Danmark.

Hilsen Cyrus

NICARAGUAS BØRN

På [heleverdeniskole.dk/
nicaraguasboern](http://heleverdeniskole.dk/nicaraguasboern) kan du:

- Se film og billeder med børnene fra LæseRaketten
- Blive klog på, hvordan børn og unge i Nicaragua lever
- Teste din viden om Nicaraguas børn

På hjemmesiden kan du komme helt tæt på børnene fra LæseRaketten. Du kan se, hvordan Rosy og hendes venner øver sig på en cirkusforestilling, og høre Tonio fortælle om det hårde arbejde på lossepladsen. Mød også Shoshil på 10 år, som øver sig på garífuna-dansen punta. Temaet **Nicaraguas Børn** er fyldt med billeder, videoer og historier med børn og unge fra Nicaragua.

heleverdeniskole.dk/**keyshia**

Keyshias lillebror blev syg og døde

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN

FOTO: PER BERGHOLDT JENSEN OG HELLE GUDMANDSEN

Det tager lang tid at komme frem til den lille by Karawala, hvor Keyshia på 10 år bor. Her er ingen veje, kun floder og laguner, så folk bruger både og kanoer i stedet for biler. Karawala ligger nær Nicaraguas caribiske kyst, og til alle sider er der jungle med tæt krat og høje træer. Langs floden kan man se skildpadder, som sidder og soler sig på træstubbe i det brune, varme vand. Når man kommer frem til Karawala, ser man sig omkring og tænker: "I den her by, bestemmer kørerne over menneskene." For byens hovedgade er én lang græsmark, og der går køer overalt. De napper græs fra folks haver. Selv i skolegården ligger der kokasser.

Kørerne står også og kigger på Keyshia og hendes veninde, Rachel. De øver *paliona*-dansen foran skolen. Det er en blanding af gymnastik og dans, som man danser med en stav. Pigerne vrider kroppen og slår med hovedet. Håret flyver til alle sider. Om to dage skal de fejre Nicaraguas nationaldag. Der bliver et optog. Hele byen skal feste. Pigerne glæder sig. Det bliver sjovt.

"Jeg kan godt lide at danse. Og spille baseball. Jeg går i 5. klasse, og mit bedste fag er matematik. Jeg starter først i skolen klokken tolv. Så om morgenen leger jeg med mine dukker," forklarer Keyshia og smiler genert.

Keyshia bor sammen med sin far og mor. Huset består af ét stort rum. I køkkenet er der et ildsted i stedet for et komfur. Keyshia fortæller, at hun får brød, bønner og mælk til morgenmad. Til frokost spiser familien stegt fisk, bananer, brødfrugt og yucca. Om aftenen får de tit bønner, ris og æg. Keyhsia hjælper til hjemme. Hun vasker både tallerkner og tøj og skrubber gulvet. Nogle gange laver hun også mad. Hun er meget flittig.

Husene står på pæle

Keyshias hus er lavet af træ. Det står på pæle, og man kan kravle ind under det. Keyshias far har gemt sin kano under huset. Mange huse i Karawala er bygget sådan. Der er enormt varmt i byen, men huse på pæle er kølige. Og der kommer ikke så mange myg og insekter ind. Når det regner meget, løber der heller ikke vand ind i huset. Nogle steder ligger der grise og hunde under husene.

Keyshia tilhører ulwa-folket. Det gør næsten alle i byen. Ulwaerne har boet i Nicaragua altid. De har deres eget sprog, men mange i Karawala taler det ikke til daglig. I stedet taler

Keyshia vasker gulv, før hun går i skole.

de miskito-folkets sprog. Keyshia taler også miskito hjemme, men hendes mormor taler ulwa. Ulwaerne vil ikke miste deres sprog, så børnene lærer ulwa i skolen. Der er også lavet et slags fritidshjem, og her leger og synger børnene på ulwa. Keyshia er glad for at lære sit folks sprog. Hun synes, det er vigtigt.

Når Keyshia ikke går i skole, kan hun godt lide at klatre i træer. Hun spiller også baseball og leger med sine veninder. Hun smiler og virker glad. Men hun gemmer på en trist historie. "Jeg har ikke nogen søskende. Min lillebror døde for to år siden," fortæller Keyshia helt stille. Hun kigger ned i jorden. Man kan se på de sorte øjne, at hun bliver ked af det, når hun tænker på det.

"Tidligere boede jeg sammen med min mor i en anden landsby. Den hed Company Creek. Den var mindre end Karawala.

Den lå også meget længere væk fra en stor by. Min mor er nemlig lærer, og hun underviste i den lille by. Mens vi boede der, fødte min mor en lille dreng. Så jeg blev storesøster. Men min lillebror var syg, da han blev født,” siger Keyshia. Han var for svag til at rejse i båd, så han kunne ikke komme til et godt hospital. Keyshia og hendes mor håbede, at lillebroen blev rask. Men det blev han ikke. Efter to måneder døde han. ”Vi begravede ham ved floden i landsbyen. Kort efter flyttede vi til Karawala,” fortæller Keyshia. Keyshia og hendes mor var kedede af det. Men de prøver at være glade. Livet må gå videre, siger de.

Det sker tit, at små børn omkring Karawala bliver syge og dør. Der er meget få læger, og ikke noget rigtigt hospital. Det er svært at sejle med et sygt barn, så nogle forældre venter for længe med at få deres syge børn til lægen. Mange folk tror på Gud. Så de beder Gud om hjælp i stedet for at tage på sygehuset. Nogle små syge børn dør i motorbåden på vej til hospitalet.

Heldigvis ved ulwa-folket en masse om naturen. Der er planter, der virker som medicin. Keyshias mor ved, at nogle planter hjælper mod ondt i maven. Andre planter kan hele sår. Planterne vokser i deres køkkenhave. Keyshias mor forklarer om planterne. Keyshia beundrer sin mor. ”Når jeg bliver stor, vil jeg også være lærer. Jeg vil undervise børnene i Karawala lige som min mor,” forklarer Keyshia beslutsomt.

Men lige nu vil Keyshia hellere kravle i træer, plukke frugter og lege med sin bedste veninde, Rachel. For livet går videre, selvom der sker triste ting. Og der er mange grunde til at være glad.

Keyshia og hendes
veninde griner.

Keyshia danser paliona.

En nat i trolleskoven

TEKST: PETER GOTTHARDT · ILLUSTRATIONER: JESPER TOM-PETERSEN

Ved skovbrynet lå et hus i en have.
Taget var stråtækt og væggene lave.
Der boede to børn, deres mor og en ko,
en lille flok høns og en gris eller to.

Søsteren sagde en dag til sin bror:
”Lad os plukke en kurvfuld nødder til mor!
Så er hun glad, når vi kommer tilbage,
og laver måske en nøddekage!”

Straks løb de ind i den store skov.
De glemte helt at spørge om lov.
De lyttede længe til fuglenes sang
og lo af et eger, der hoppede og sprang.
Desværre kunne de ikke huske
det sted, hvor der voksede nøddebuske.
De gik omkring og fik ømme fødder,
og de fandt blåbær, men ingen nødder.

Til sidst fór de vild i den tætteste skov,
hvor ulven og bjørnen gik rundt på rov.
Solen gik ned. Mørket faldt på,
og granerne stod så truende grå.

”Jeg er træt,” sagde pigen. ”Min mave er tom.
Hvor ville jeg ønske, at mor hun kom!”

TRIN 1 OG HØJTLÆSNING

"Se her, hvor mosset er blødt og glat,"
sagde drengen. "Her kan vi sove i nat."
De lagde sig bag et væltet træ.
Det blæste koldt, men her var der læ.
Snart lå de og sov med åben mund,
mens månen skinnede stor og rund.

Nu kom to trolde, gamle og grå.
Pelse af ulveskind havde de på.
Troldefar Brok, det arrige væsen,
og troldemor Ulle med vorter på næsen.
"Se!" sagde Ulle. "De stakkels små kræ,
som ligger dér ved det væltede træ."
"Øv!" sagde Brok. "Mennesker! Pak!"
Men Ulle vrissede: "Stop med den snak!
De er børn! Så spiller det ingen rolle,
om de er mennesker eller trolde.
De to her er godt nok ikke så kønne
som min egen lille trynetrold Jønne.
Men mad skal de have! Skynd dig af sted.
Gå hjem og tag noget spiseligt med."

Brok han brummede lidt i sit skæg
og luntede hjem efter brød og æg.
Ulle holdt vagt ved de sovende børn
for de stikkende myg og den sultne bjørn.
Der var så stille. På himlen foroven
gik månen tur gennem stjerneskov.

Langt om længe kom Brok så tumlende.
Hans stemme var sløret, hans skridt var fumlende.
Han bar på en flaske med hjemmebryg.
En sæk med madvarer hang på hans ryg.

Ulle hvæsedede: "Stille, din ged!
Stil maden fra dig og sæt dig ned.
Og snapsen, den må du drikke selv!
Den vil jo slå børnene halvt ihjel."
Brok sank om. Han sad og snorkede.
Ulle strikkede, alt hvad hun orkede.
Garnet var spundet af hår fra en ræv,
af månestråler og spindelvæv.

En sommernat i skoven er kort.
Ved daggry tuslede troldene bort.
Da fuglene sang i træets top,
slog pigen langsomt øjnene op.
"Lillebror, se dog!" sagde hun glad.
"En engel har bragt os morgenmad!"
De spiste det hele med stor appetit
og skyndte sig hjem med ivrige skridt.

Derhjemme var mor bekymret og bange.
Hun spejdede efter dem mange gange.
Af glæde hun både græd og lo,
da hun slog armene om de to!

heleverdeniskole.dk/dona

Donas store drøm

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN

FOTO: PER BERGHOLDT JENSEN OG HELLE GUDMANDSEN

Forestil dig, at du er ude at sejle i en lille båd. Når båden nærmer sig kysten, kan du se palmetræer og små huse. Mange af husene er lavet af træ og står på pæle. Her bor Dona på 12 år. Hendes landsby hedder Orinoco, og man kan kun komme dertil med båd. I Orinoco bevæger alle mennesker sig rundt til fods. Der er ingen biler i byen og kun et par enkelte cykler. Til gengæld løber der firben rundt over det hele. Selv inde i husene. Og så går der heste, hunde og høns rundt i gaderne. Byen er fuld af kokospalmer og bananplanter, og kæmpestore mandeltræer og mango-træer strækker sig mod himlen.

Over for Donas hus bor en abe, som hedder Francisco. Den er bundet fast til et træ med et reb.

”Min bedstefar købte aben af en dreng, som havde fundet den i junglen for fire år siden. Aben er kun vant til min bedstefar og bedstemor, og jeg er bange for den. Hvis jeg kommer for tæt på, vil den rive og bide mig. Jeg kan godt fodre den, hvis jeg ikke er tæt på. Folk i landsbyen giver også aben mad, når de går forbi. Aben spiser frugt som bananer og mangoer,” siger Dona, mens hun skæver nervøst til Francisco.

Dona har en storebror på 14 år og en lillebror på to. Men dem ser hun ikke så tit. Donas forældre bor nemlig ikke sammen mere, og brødrene bor hos deres far. Det er svært at få arbejde i Orinoco, så Donas mor har været nødt til at flytte langt væk for at få et job. Derfor bor Dona alene hos sine bedsteforældre.

Hun ser meget sjældent sin mor. Selv om hun er glad for sine bedsteforældre, kan hun godt savne sin mor en gang imellem.

Donas hverdag

Donas bedstefar er præst, så hun går både i søndagsskole og kirke hver uge. Der er fire kirker i Orinoco, for folk er meget religiøse.

”Jeg står op klokken seks hver morgen. Så beder jeg til Gud og siger tak for, at jeg er i live. Så reder jeg seng og børster tænder. Til morgenmad får jeg kokosbrød og te. Skolen starter klokken syv og slutter klokken tolv. Når jeg kommer hjem, spiser jeg frokost og laver lektier. Bagefter hjælper jeg min bedstemor med at gøre rent, vaske op, vaske tøj og lave mad. Før boede vi i et træhus, men mine bedsteforældre har bygget et nyt hus af cement, som næsten er færdigt. Men selvom huset er nyt, er der ingen vandhane, så vi henter vand i brønden i haven,” fortæller Dona.

Dona er i kirke med sine bedsteforældre.

Dona henter vand fra brønden i haven.

Dona er garífuna

Dona hører til garífuna-folket. Det gør næsten alle andre i byen også. I tidens løb har garífunaerne spredt sig til både Nicaragua, Honduras, Guatemala og Belize. Selv i New York bor der en stor gruppe.

”Vi garífunaer har vores eget sprog. Vi har også vores egen musik, danse og mad. Garífuna-mad er meget lækker. Vi spiser fisk, ris, bønner, bananer og yucca, som er en lang hvid rodfrugt med brunt skind. Den smager lidt som en kartoffel. Vi laver også en kokossuppe med skaldyr, havsnegle og fisk. Suppen hedder rondón. Nogle folk spiser også skildpadder. Og så kan jeg rigtig godt lide fufu. Det er kogte madbananer, som man laver til en slags mos,” fortæller Dona og smiler.

Garífunaerne har deres eget sprog, som også hedder garífuna. Men de fleste taler kreol, som er en slags engelsk. Det er det mest almindelige sprog i denne del af landet.

Derfor var mange garífunaer ved at glemme deres eget sprog. Men nu har garífunaerne i Orinoco besluttet, at de vil redde deres sprog, så børnene er begyndt at lære det i skolen. Dona, der går i 4. klasse, lærer også garífuna, og hun er rigtig dygtig.

Dona er en stille og eftertænksom pige, men hun er også meget modig og har en stærk vilje. Hun er slet ikke i tvivl om, at hun vil frem i livet. Selvom hun kun er 12 år, er hun fast besluttet på at blive garífunalærer.

”Min store drøm er at komme til Honduras for at lære meget mere om garífunaernes sprog, historie og kultur. Der bor mange flere garífunaer i Honduras end i Nicaragua, og de er meget bedre til sproget. Der er allerede fem unge her fra Orinoco, som går i skole i Honduras. De er afsted et år, og jeg vil gerne være den næste,” forklarer Dona, mens hendes store mørke øjne lyser op i begejstring ved tanken om at rejse til Honduras.

”Når jeg bliver stor, vil jeg være garífuna-lærer her i Orinoco. Jeg elsker virkelig mit sprog og min kultur,” siger Dona og smiler stolt.

Garífuna-folket

Garífunaerne er et folk med en særlig historie. For flere hundrede år siden kom en gruppe afrikanere til øen Saint Vincent, som ligger nær Sydamerika. På øen boede to folk, der hed carib og arawak. De to folk blandede sig med hinanden og med afrikanerne, og sådan opstod garífuna-folket. Derfor ser Dona og de andre garífunaer afrikanske ud.

HVERDAG I NICARAGUA

På heleverdeniskole.dk/
[hverdaginicaragua](https://heleverdeniskole.dk/hverdaginicaragua) kan du:

- Finde spændende, nicaraguanske madopskrifter
- Undersøge Nicaraguas religion og traditioner
- Lære om højtider, og lære at lave din egen piñata

Hvordan danser man punta? Hvorfor sover nicaraguanerne nogle gange på kirkegården?

Hvad er en piñata?

Hvordan smager gallo pinto?

Alt det - og meget mere - kan du få svar på under temaet **Hverdag i Nicaragua!**

heleverdeniskole.dk/rosy

Rosy vil være danser

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN · FOTO: HELLE GUDMANDSEN

Musikken starter, og Rosy på 12 år begynder at danse med de andre børn. Men danselæreren Rodrigo er ikke helt tilfreds. De skal bevæge sig i takt, og de skal huske alle trinene. De begynder forfra. Der er meget varmt. Sveden springer frem på panden. Det er hårdt at danse. Men om tre dage optræder børnene med et stort show for deres venner og familie. Hele kvarteret kommer. Det bliver meget spændende.

Rosy bor i byen San Juan del Sur ved Stillehavet. Byen har en smuk strand med palmer. Der er mange turister og flotte hoteller. Men det mærker Rosy ikke meget til. Hun bor i et lillebitte hus langt fra stranden. Det er lavet af cement, brædder og blikplader. Når solen skinner, bliver huset varmt som en sauna. Rosy har ikke sin egen seng. Hun deler den øverste køjeseng med sin lillebror, Dayton, på syv år. I den nederste seng sover hendes to små tvillingesøstre på to år. I naboværelset sover Rosys 14-årige storesøster sammen med sin kæreste. Faren og moren deler husets sidste lille værelse.

Rosys far arbejder som fisker ude på Stillehavet. Han dykker ned på havets bund for at samle hummere, blæksprutter og skaldyr. Det er hårdt arbejde. Men han tjener ikke særlig meget.

Før i tiden var Rosys kvarter meget kedeligt. Der skete ikke ret meget. Her er hverken legepladser eller parker. Ingen fodboldbaner eller basketball-kurve. Børnene må lege og spille fodbold på gaden. Og vejene bliver fyldt med vandpytter og mudder, når det regner. Inde i de små huse er der heller ikke rigtig plads til at lege.

Men en dag skete der noget utroligt. Et kæmpestort, stribet telt blev rejst nær Rosys hus. Det var et børnecirkus. Pludselig kunne børnene i kvarteret lære at male og danse. De kunne lave teater og gøgl. De fleste børn havde aldrig prøvet den slags før. Cirkusteltet åbnede en ny fantastisk verden fuld af gøgl og sjov.

”Jeg havde aldrig danset, før cirkuset kom. Det har været en supergod oplevelse. Jeg er kommet i cirkuset hver dag i fem uger. Vi har lært at danse hiphop og forskellige folkedanse fra Nicaragua,” fortæller Rosy begejstret. Rosy forklarer, at de har lært, at der er plads til alle. Alle kan lære noget nyt og blive bedre. I cirkuset lærer børnene at støtte hinanden, så de kan skabe ting sammen. Også uden for cirkusteltet.

Det sribede cirkus rejser rundt for at lære fattige børn nye ting. Børnene lærer sjove ting som dans og teater. Men de lærer også om børnerettigheder. De lærer, at børn har ret til et sted at bo. De har ret til en uddannelse og til at blive behandlet ordentligt. Men i cirkuset lærer børnene også om deres pligter. De skal gå i skole og læse lektier. De skal respektere ældre mennesker, og de skal beskytte naturen og miljøet. Det er ikke kun børnene, der lærer noget. Forældrene har lært, at børnene har ret til at have

Rosy skal vaske meget tøj for sin store familie.

Rosy træner til den store forestilling.

det sjovt. De er ikke bare små arbejdsrobotter. Børnene har fået mere selvtillid i cirkuset. De tør sige deres mening.

Et af de emner, de arbejder med i cirkuset, er affald. Der er nemlig mange problemer med affald i Rosys kvarter. De voksne smider skrald overalt, så børnene har lavet et teaterstykke om affald. Til den store cirkusforestilling vil børnene forklare hele kvarteret, at man skal passe på miljøet. ”Vi har lært, at man ikke må smide affald, og man skal beskytte miljøet. Jeg har forklaret min familie, at man skal putte affaldet i skraldeposer og give det til skraldevognen,” siger Rosy.

Rosy har selv mange pligter. Efter skole fejer hun huset, rydder op og vasker op. Og så skal hun passe sine tvillingesøstre. Men det, hun bruger allermest tid på, er at vaske tøj og hænge det til tørre. Det tager lang tid, for hun skal vaske for alle i huset – og tøjet skal vaskes i hånden. Hjemme hos Rosy har de nemlig ikke nogen vaskemaskine.

Alligevel får hun tid til både at træne dans og læse lektier. Hun gør sig umage og er rigtig god i skolen.

”Jeg kan rigtig godt lide at gå i skole og være sammen med

mine veninder. Jeg er vild med matematik, og jeg er den bedste i min klasse. Og det er sjovt at lære om computere. Jeg er også meget glad for engelsk. Så kan jeg lære at tale med udlændinge. Måske kan jeg blive turistguide en dag,” forklarer Rosy med et smil.

Men lige nu er det cirkus og dans, der fylder mest i Rosys liv. Desværre rejser cirkuset videre efter forestillingen på lørdag. Så er det slut med dans og gøgl. Alligevel er Rosy glad for, at hun har lært en masse ting, som hun aldrig vil glemme. Hun har lært, at selvom hun er et barn, så har hun rettigheder. Hun har ret til en uddannelse og et godt liv. Hun har også ret til at drømme om en bedre fremtid. Cirkuset har givet hende en ny drøm. ”Jeg vil gerne være professionel danser, når jeg bliver stor. For man lærer en masse ting om at bevæge kroppen og sam-arbejde med andre,” siger Rosy glad.

Rosy er klar til forestillingen på lørdag.

Vilkacis

TEKST: BENNI BØDKER · ILLUSTRATIONER: MÅRDØN SMET

V erden er død. Der er ingen dyr på marken. Ingen fugle på himlen. Overalt ligger sneen tungt, og frosten skærer sig igennem selv den tykkeste pels.

”Det eneste forsvar mod ulve er at opdage dem på lang afstand,” siger Andris. ”Og flygte! Hvis ulven først indhenter dig, er du færdig. Når vinden er rigtig, kan de lugte bytte på flere miles afstand. De angriber bagfra og fra siden. Men du dør først, når de får struben over på dig.”

Min plads i rækken er mellem Andris og Janis. De er ældre end mig, og de prøver hele tiden at skræmme mig.

”Ulvens tænder er så kraftige, at den kan knuse dine knogler,” siger Janis. ”Et enkelt snap med kæberne, og så slubrer den din varme marv i sig.”

Heldigvis kan jeg ikke høre dem halvdelen af tiden. Alle vi drenge går forrest i en lang kæde. Vi slår vores kæppe mod træstammerne, mens vi langsomt rykker frem i udkanten af skoven. Larmen er værre end et tordenvejr.

Vi er klapperne. Dem, som skal skræmme byttet frem.

Bag os går mændene fra landsbyen. Kun jægeren i spidsen har en rigtig armbrøst. De andre er bevæbnet med høtyve, smalle knive og et par hellebarder med langt træskaft. En enkelt bærer et gammelt sværd, som han har haft med hjem fra krig.

Mændene bevæger sig kluntet fremad. De er pakket ind i skindkapper og pelse. Selv brændevinen forhindrer ikke vinterkulden i at trænge ind til knoglerne. De lader ellers flittigt skindflaskerne gå rundt.

Kun vi er ikke bevæbnede. Kun vi børn, der går forrest for at skræmme ulvene op, har intet at forsvare os med.

Jeg forlader kæden af klappere. Stirrer på et tydeligt spor af frisk blod, som pletter sneen længere fremme.

"Det ligner menneskeblod," siger jeg.

Jeg peger over mellem en gruppe træer.

"Måske er det en, der er blevet såret af en vildfaren pil under jagten," fortsætter jeg. "En, som har brug for hjælp."

Ikke at jeg rigtigt kan kende forskel, men blodet ser ikke ud, som når far slagter et får eller en gris derhjemme.

"I så fald er det bare en tigger eller en strejfer," siger Andris. "Glem det, vi er på jagt efter ulve, ikke mennesker."

Janis kommer over til mig.

"Hvad nu hvis det er en vilkacis," siger han. "En varulv, der hærger og overfalder både mennesker og dyr."

Han tager fat i mig, så han er sikker på, at jeg hører ham.

"Du ved godt, at den slags findes, ikke?" fortsætter han.

”Mænd der lader sig besætte af ulvens ånd og forvandles til vilkacis. Blodtørstige bæster, der dræber alle på deres vej.”

Jeg forsøger at lade være med at vise, at han gør mig bange. Heldigvis bliver Janis i det samme grebet i nakken. Det er landsbyens smed. En bred mand med sort skæg, der er bevæbnet med et langt spyd med stålspids.

”Vilkacis er ikke andet end historier for gamle koner,” siger han. ”Kom tilbage i rækken. Vi vil alle sammen gerne være hjemme, inden det bliver mørkt.”

Smeden går tilbage til de andre mænd. Han siger noget til dem. Jeg kan se, at min far griner. Måske snakker de om, hvor nem jeg er at skræmme.

Men jeg kan se på dem, at de selv er bange. Flaskerne med brændevin er snart tomme. En slurk giver varme og tryghed. Mændene glemmer deres frygt, men kun for en stund. Derefter vender både kulden og angsten tilbage.

Ingen af dem er vant til at jage. Slet ikke ulve. Men vi har ikke noget valg. Det er den hårdeste vinter, nogen kan huske. Det er, som om solen aldrig vil vende tilbage. Nu hersker kulden.

Selv ulvene har intet at spise. Derfor søger de tættere på menneskene. De overfalder øde gårde, tager både kvæg og mennesker. Der går rygter om, at landsbyen Turaida blev belejret af en hel flok ulve. Ingen turde vove sig ud i byens gader. De, som ikke blev taget af ulvene, døde af sult i deres huse.

De første ulve er også blevet set hos os. Om dagen vover magre dyr med grå pels og gule øjne sig tæt på husene. De er gale af sult. Om natten kan vi høre dem hyle.

”De kalder på hinanden og venter på, at de bliver mange nok,” har min far forklaret. ”Vi er nødt til at jage dem væk, før vi bliver deres bytte.”

Blodsporet fører mig ind i skovens mørke. Jeg må bøje mig for at følge det. Det er svært at se særlig langt, fordi træerne står tæt,

og de nøgne grene rækker ud mod mig, men sporet er nemt at følge. Sneen lyser op, og blodet er tydeligt. Små dryp, der bliver større, jo dybere ind i skoven jeg kommer.

”Han må være hårdt såret,” siger jeg. ”Måske slæber han sig af sted.”

Sporene i sneen ved siden af er svære at tyde, men de virker friske. Den sårede må være lige i nærheden. Jeg standser. Det går op for mig, at ingen har svaret mig.

Jeg ser forvirret op. Ingen Andris. Ingen Janis. De andre har ikke fulgt mig ind i skoven. Jeg er alene. Der er stille omkring mig. Ikke en lyd. Ikke andet end mit eget tunge åndedræt og hjertet, der buldrer hårdt af sted.

Jeg kan hverken høre de andre klappere eller jægerne. Jeg må være kommet langt væk fra dem. Måske burde jeg finde tilbage. Det går langsomt op for mig, at det nok ikke er så smart at gå rundt alene, når der er ulve i skoven.

Jeg slår et par slag med armene for at få varmen igen. Kulden gør mine bevægelser stive og langsomme. Så beslutter jeg mig for at vende om, men i det samme hører jeg noget.

Jeg står stille. Er det et dyr, der pusler i sneen? Jeg lytter efter. Det er tæt på. Nu kommer det igen. Denne gang lyder det mere som et svagt støn.

Jeg vender mig rundt. Gennem søger landskabet med øjnene. Lytter igen.

Lydene stammer ikke fra et dyr. Det er et menneske, der klynker af smerte.

Jeg fortsætter et stykke længere ind i skoven, men så stopper blodsporet. Jeg bliver stående lidt på afstand, kan stadig ikke få øje på nogen.

”Har ulven taget dig?” råber jeg. ”Hvor er du?”

Den klynkende lyd er højere nu. Jeg kan stadig ikke høre, hvor den kommer fra. Men så ser jeg noget lidt fremme.

Nogle grene på jorden, som ikke er dækket af sne. Lige der hvor blodsporet ender.

Jeg går et par skridt nærmere. Grenene dækker delvist over et hul. Lydene kommer nedefra.

Jeg sørger for ikke at komme alt for tæt på. Der er noget nede i mørket. Et par øjne. De er gule, og de stirrer op på mig.

Så hører jeg den stønnende lyd igen. Går langsomt helt hen til kanten. River nogle grene til side, så jeg bedre kan kigge ned i hullet.

”Hjælp mig,” siger en svag stemme. ”Jeg kan ikke selv komme op.”

Nu tøver jeg ikke længere. Jeg flår de sidste grene til side. Smider dem på sneen ved siden af og kommer ned på knæ.

Jeg rækker en hånd ud. Det må være en ulvegrube, jeg har fundet. Der er sten i siderne ligesom en brønd, men den er kun et par meter dyb. I bunden er en spids pæl hamret ned i den frosne jord.

Det er en fælde beregnet til ulve. Hvis et dyr løber hen over de grene, der dækker ulvegruben, vil det styrte ned og blive slået ihjel. Nogle gange tøjrer man også et lam til pælen for at lokke ulve til. Lugten af bytte tiltrækker dem. Men i denne hårde vinter kan ingen undvære et lam.

”Tag min hånd,” siger jeg. ”Der er ikke noget at være bange for.”

Der er en pige nede i hullet. Hun sidder op ad de kolde sten og kigger forskrækket på mig. Hendes øjne er grønne ligesom mine. Jeg må have set forkert lige før. Der er intet usædvanligt ved hende. Hendes lyse hår er beskidt, og hun er bleg og afkræftet.

Jeg får fat i hendes hånd og ser på pælen bag hende. Den er rød af blod.

”Er du kommet noget til?” spørger jeg.

”Jeg tror det ikke,” siger hun.

Hendes stemme er stadig lav, nærmest hviskende. Jeg må bruge alle kræfter på at hive hende op. Hun kan næsten ikke hjælpe til selv, men lidt efter ligger hun i sneen ved siden af mig. Hun har svært ved at rejse sig op, men jeg hjælper hende. Hun ømmer sig, men hun har ikke brækket noget.

Pigen har revet ærmet af sin kjole for at binde det om armen. Mørkt blod er trængt igennem.

”Du bløder stadigvæk,” siger jeg.

Jeg peger på hendes ben, hvor jeg har fået øje på en stor flænge. Blodet pibler frem fra et frisk sår og danner en rød plet i sneen mellem os.

”Det er ingenting,” siger hun.

”Jeg tager dig med til gamle Daina,” siger jeg. ”Hun kan smøre salve på det.”

”Jeg klarer mig,” siger pigen.

Hun ryster på hovedet og ser på mig. Jeg fastholder hendes blik et øjeblik. Øjnene glimter gult et sekund, men så er det væk igen. Jeg vil spørge, hvem hun er, men i det samme hører jeg noget bag os. Grene der knækker.

Det er bare Andris. Så har de alligevel opdaget, at jeg var forsvundet. Jeg vender mig om mod pigen igen, men hun er allerede løbet væk.

Jeg kan se hende forsvinde i mørket længere inde i skoven. Hurtige skridt gennem sneen på trods af hendes skader.

”Hvem var det?” spørger Andris.

Jeg ser efter pigen. Tøver et øjeblik. Men så beslutter jeg mig for ikke at fortælle, hvad jeg har set: At der nede i ulvegruben ikke bare var frisk blod på den spidse pæl, men også en tot afrevet hår. Grå og skinnende som pelsen på en ung ulv.

”Det var bare en pige,” siger jeg så.

Fra skrald til skole

I Nicaragua lever mange børn fattigt. De bor i huse bygget af gamle brædder. Taget er af blik, og gulvet er hårdt stampet jord. Børnene spiser det samme hver dag: ris og bønner stegt i olie.

En del børn arbejder på lossepladser, hvor de leder efter plastic, pap og dåser, som de kan sælge til genbrug. Det er meget farligt at arbejde på en losseplads.

Børnene har ofte så mange pligter, at de ikke kan passe deres skole. De har derfor ikke lært at læse, når de forlader skolen. Mange børn lever med vold og druk i familien. Sådan et liv er ikke et godt børneliv.

Derfor vil IBIS sammen med jer hjælpe Nicaraguas børn væk fra lossepladsen og ind i skolerne, så de kan få et bedre liv og ikke skal arbejde på lossepladsen resten af deres liv.

**KUN HALVDELEN AF NICARAGUAS BØRN
GENNEMFØRER 6. KLASSE**

**Giv en elev
en uddannelse,
det koster 300 kr.
om året.**

Alle pengene fra årets Hele Verden i Skole-indsamling går til uddannelse i Nicaragua. Vi uddanner for eksempel lærere til at forstå og undervise i børnenes kultur. Forældrene kommer også på skolebænken, så de kan lære om børns rettigheder og hjælpe deres børn gennem skolen.

En del af pengene bruger IBIS på projektet 'Fra Skrald til Skole' som:

- Lærer børn at læse, skrive og regne
- Giver store børn en uddannelse som bager, frisør, motorcykelmekaniker eller reparatør af køleskabe
- Hjælper dem med at åbne en forretning, når de er udlærte
- Underviser børn og deres mødre i børns rettigheder
- Lærer forældre at læse, hvis de ikke fik lært det i skolen.

**Du kan
hjælpe børn væk
fra lossepladsen.
Læs mere på
side 60.**

**1 UD AF 5 VOKSNE KAN IKKE LÆSE
NICARAGUA ER MELLEAMERIKAS FATTIGSTE LAND**

Hjælp lossepladsens børn i skole

- sådan kan I samle ind

På lossepladsen bor der mange børn. De lever af at samle skrald, som de kan sælge. Det er hårdt og meget farligt arbejde. Din klasse kan samle ind og give lossepladsens børn muligheden for en god fremtid – uden for lossepladsen. Hver gang, I samler 300 kr. ind, kan et barn i Nicaragua komme i en god og tryk skole.

Sådan gør I

- Sælg lodsedler – din lærer har dem, og I kan bestille flere på **heleverdeniskole.dk/lodsedler**
- Saml penge ind ved at bruge fantasien. Lav fx et sjovt loppe-marked, et motionsløb, en teaterforestilling, indspil en sang eller noget helt femte!

Sådan vinder din klasse en præmie

- Ved at samle penge ind på den mest fantasifulde måde
- De fem klasser, der samler flest penge ind, vinder en spændende oplevelse
- Hvis I samler mindst 1.200 kr. ind, giver IBIS is til hele klassen

Det kan I vinde

I kan vinde et besøg af en isbil med is til hele skolen eller en kassetur i biografen, Cirkus Arena, Danfoss Universe, Randers Regnskov eller i Vikingskibsmuseet.

Sælg alle lodsedlerne og få is til hele klassen

Som tak for indsatsen giver IBIS is til alle klasser, der samler mindst 1.200 kr. ind. For 1.200 kr. kan fire børn i Nicaragua komme i en god skole, hvor de kan lære og være sikret en lysere fremtid.

5.b tog i regnskoven og så på dovendyr

Sidste år samlede 5.b på Rønbækskolen så mange penge ind, at de vandt en klasses tur til Randers Regnskov. De hørte om dyrene og fik lov at røre ved slanger og skildpadder. "Det bedste var at se alle dyrene blive fodret," siger eleverne. Både lærere og elever synes, at de lærte meget om regnskoven og om, hvordan dyrene bor. De var meget stolte over at have samlet ind til børnene i Liberia.

universe

VIKINGESKIBS
MUSEET

ARENA
NORDENS STØRSTE CIRKUS

Læs mere på
heleverdeniskole.dk/
aktionsugen

Giv min ven en lærer

Der mangler 1.700.000
lærere i verden.
Tegn en lærer til
de danske politikere,
så de forstår, at alle børn
har ret til en lærer.

Fortæl de danske politikere, at der mangler 1,7 millioner lærere i skolerne ude i verden. Det kan du og din klasse gøre, når der er global aktionsuge fra den 22. til 26. april. I den uge går skoleelever over hele verden på gaden for at kræve lærere til de 61 millioner børn, der ikke går i skole. Uden lærere – ingen skole.

Sådan gør du:

Print en lærer-skabelon fra

heleverdeniskole.dk/laererskabelon.

- Klip læreren ud i pap
- Tegn, farv, dekorer
- Afslut sætningen: "Giv min ven en lærer, der kan..."
- Skriv hele sætningen på bagsiden af figuren

Bagefter kan I:

Gå til rådhuset

Aflever læreren til jeres borgmester. I kan sætte paplærerne på blomsterpinde og gå i optog til rådhuset.

Gå til Christiansborg

Vær med i optog i København – tag paplærerne med til Folketinget på Christiansborg på aktionsdagen i april.

Send jeres paplærere til IBIS

Send paplærerne til IBIS **senest fredag den 12. april.**

Så sørger vi for, at Folketinget får dem.

Nu haster det – kun to år tilbage

Kun politikerne kan sørge for, at alle børn kommer i skole.

Kun lærere kan sørge for, at børn lærer noget i skolen.

Det skal politikerne have at vide. For de har lovet, at alle børn kommer i skole senest år 2015. Nu skal de skynde sig - der er kun to år tilbage!

heleverdeniskole.dk/fiorela

Fiorela har 199 venner på Facebook

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN · FOTO: HELLE GUDMANDSEN

I Fiorelas værelse er det meste lyserødt. På hylderne står en masse bamser og dukker. Langs væggen står hendes nye cykel. Den er også lyserød. I hjørnet står skrivebordet med computeren. Fiorela er 10 år og bor i Managua, som er Nicaraguas hovedstad. Hun bor sammen med sin far og mor. De har et hyggeligt hus med en lille have. På væggene hænger billeder fra hendes forældres rejser. Fiorela har også to brødre på 15 og 22 år. Hun synes, brødrene driller lidt for meget.

Fiorela elsker computerspil, især actionspil. Men hun får kun lov til at spille i weekenderne. Hun er også vild med Facebook.

”Jeg har 199 venner på Facebook. Jeg chatter med dem. Nogle gange lægger jeg også fotos op på min væg. Men mor giver mig ikke lov til at lægge alt på. Min bror hjælper mig. Han ved nemlig mere om computere end min mor,” fortæller Fiorela.

Fiorela går på en katolsk privatskole i Managua. Hver morgen holder skolebussen tæt ved huset, så hun slipper for at skulle gå. Det gør mange børn i Nicaragua ellers tit, også selvom deres skole er langt væk. Skolen begynder allerede klokken fem minutter i syv, og hun har fri klokken halv et. Det er en af de bedste skoler i byen. Men Fiorela synes, at den er lidt for streng.

”Lærerne er ret skrappe på min skole. Vi får mange lektier for. Jeg læser lektier tre timer hver dag fra klokken to til fem,” forklarer Fiorela. Hendes forældre har ansat en hushjælp, som laver

mad og gør rent. Så Fiorela har ikke så mange pligter derhjemme, bortset fra at lave rigtig mange lektier.

For det meste er Fiorela glad for at gå i skole. Hun kan bedst lide naturfag. ”Vi lærer alt muligt. Om vand og brint. Om hvordan stoffer ændrer sig. Vi lærer også om klimaet. Og om celler i menneskets krop. Skolen har et laboratorium. Vi kan se ting i mikroskop. Jeg vil gerne være læge, når jeg bliver stor,” siger Fiorela selvsikkert. Hendes bedstemor har også været læge. Det synes hun er lidt sejt.

Skolen har et lækkert bibliotek. Man kan sidde i bløde sofaer og læse. Der er både børnebøger og skolebøger. ”Jeg kan godt lide at læse. Jeg har ikke læst Harry Potter endnu, men jeg har set alle filmene. Min favoritbog hedder ’En tusedrengs dagbog’. Der er vist fem bind, og jeg har tre af dem,” forklarer Fiorela.

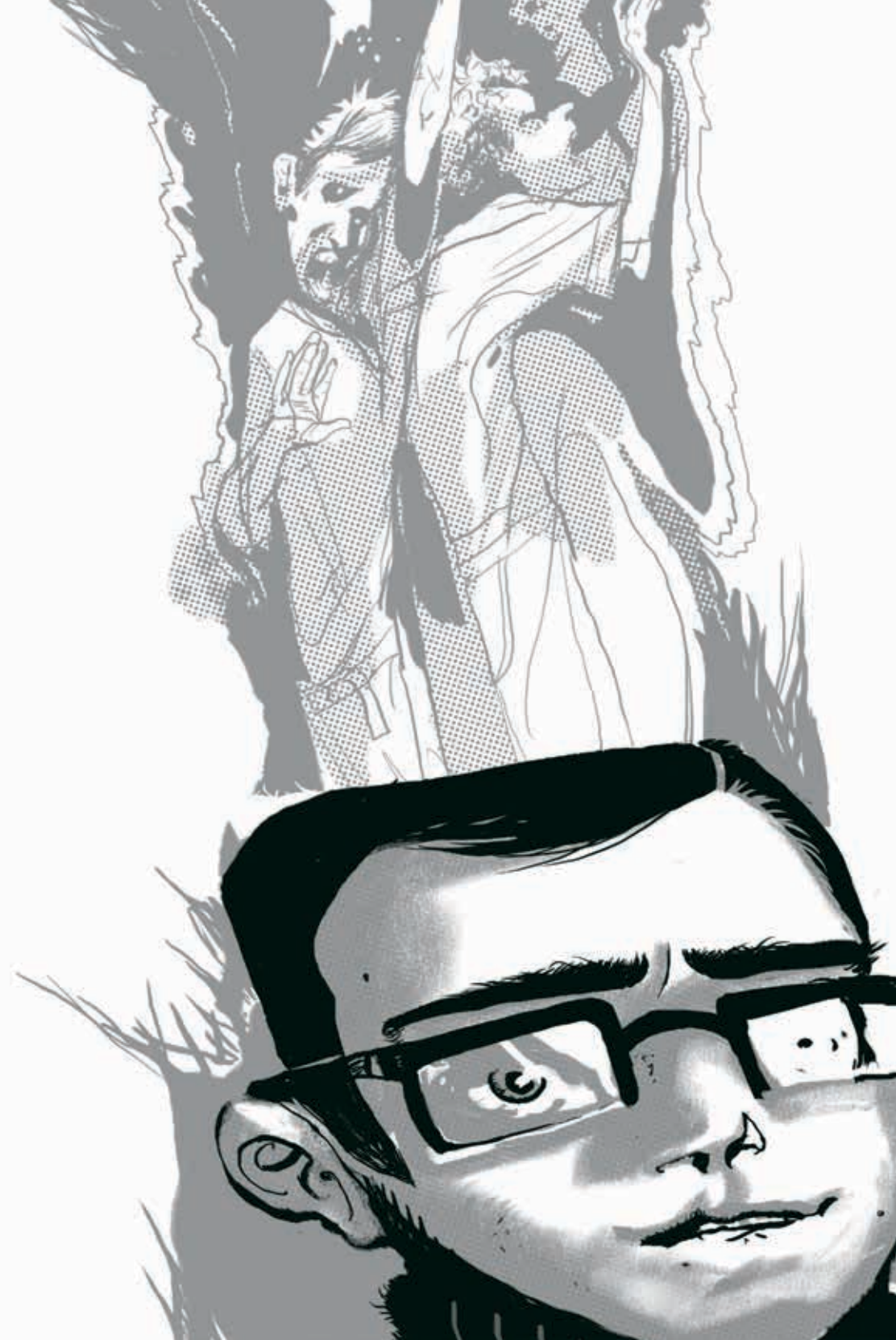
Der er mange problemer med affald i Nicaragua. Der ligger skrald mange steder. Både i byerne og i naturen. Så i skolen lærer Fiorela også at passe på miljøet. Man sorterer affaldet, så det kan genbruges. Der er fire affaldsspande. En til frugtaffald, en til dåser og plasticflasker, en til plasticposer og en til pap og papir. Børnene genbruger også ting i billedkunst. De laver store malerier med æggebakker og andre ting. De er meget flotte.

Om eftermiddagen er der en slags SFO, hvor børnene kan dyrke sport. De kan også spille teater og musik. Skolen har sit eget amfiteater. Det er et udendørs teater, og her laver børnene forestillinger med musik, dans og teater.

Fiorela bruger meget tid på skolen. Men der er også tid til sjov. ”Jeg har en veninde, som har en swimmingpool hjemme. Hende besøger jeg tit. Så hygger vi os ved poolen,” fortæller Fiorela. For det er nu helt rart at slippe for lektierne en gang imellem.

Den Grå Pedel

TEKST: LENE MØLLER JØRGENSEN · ILLUSTRATIONER: LARS GABEL

Skolens smalle kældergang snor sig tavs og dyster foran dem. Alex og Johan ved, ligesom alle andre på skolen, at kælderens er forbudt for børn. Men det er jo også et faktum, som gør den ret interessant. Nu brydes kælderens tavshed af et stille klik, da det automatiske lys går ud. Drengene er omgivet af totalt mørke.

”Gys! Hvor uhyggeligt,” griner Alex. Hans skridt runger mellem kælderens betonvægge, da han løber frem og slår hårdt på kontakten. Det svage lys kommer tilbage. Johan kikker undersøgende på sin ven.

”Er du bange, Alex?” spørger Johan blidt, ”er du bange for Den Grå Pedel?”

”Øhh, hvad tror du selv? Det er sgu da flere år siden, at jeg holdt op med at tro på både ham og spøgelsen.” Alex griner igen. Lidt for højt.

”Jeg tror, at du er bange,” konstaterer Johan og fortsætter mod enden af gangen. Mod den sidste dør. Han fisker en nøgle op af lommen. Nøglen passer perfekt, og selvom den er gammel og rusten, behøver han slet ikke at bruge kræfter. Den glider bare rundt – næsten af sig selv. Døren åbner langsomt og knirkende – næsten af sig selv.

Alex står stadig ved lyskontakten, og Johan gør et kast med hovedet.

”Kom nu,” kalder Johan og forsvinder ind bag døren. Alex trykker en, to, tre gange på kontakten og lunter så modvilligt efter Johan. Rummet er støvet, lille og tomt. Bortset fra en taburet i et hjørne og en lampe, der hænger fra en kraftig krog i loftet. Lampen svinger svagt fra side til side.

”Hvorfor svinger lampen?” hvisker Alex. Johan trækker på skuldrene.

”Det må være vinden. Da jeg åbnede døren,” svarer Johan. Han kikker fra taburetten til kroen i loftet. ”Så det her er altså det gamle pedelkontor. Man siger, at det var herinde, at han gjorde det, pedellen.”

Alex lægger armene over kors på brystet. Han bliver stående tæt ved døren.

”Det er jo bare noget sludder,” siger han, ”en vandrehistorie. Det er sådan noget, de store elever fortæller de små elever for at skræmme livet af dem. Og nu er vi altså de store elever, Johan.”

”Ja, ja,” svarer Johan, ”det ved jeg. Men man siger, at det var herinde, at han holdt to drenge fanget i mørke i syv dage. For at straffe dem, fordi de lavede *nasty* tegninger på pigernes toilet-døre. De sad her i mørket uden mad og drikke i syv dage. Man siger, at de drak deres eget tis, fordi de blev vanvittige af tørst. Og da man endelig fandt dem, var de blevet kugleskøre – og de blev aldrig normale igen. Pedellen forsvandt samme dag, de blev fundet, men siden dengang er han gået igen på skolen, her på sit gamle kontor og i kælderens. Hver dag efter skoletid patruljerer Den Grå Pedel hele området – og slår hårdt ned på slemme elever!” Johan vender sig med et ryk og griber Alex hårdt om nakken.

”Uark!” Alex hopper forskrækket en halv meter op i luften og slår ud med armene. Johan griner, mens Alex, hvid i ansigtet, støtter sig til væggen.

”For helvede, Johan,” mumler han, ”du er så fuld af ...” Han vender sig og lunter ud i kældergangen. Johan skynder sig at låse og går efter ham. Lægger en arm om hans skulder. Alex ryster den af sig.

”Alex, det var jo bare for sjov. Og du var da med på den – det var genialt af dig at regne den der med nøglen ud. Typisk dig. Jeg havde aldrig tænkt på det. Aldrig!”

Alex kaster et blik på Johans ansigt. Han er ægte imponeret. Begejstret. Alex trækker på skuldrene, men sætter farten ned, så de følges ad igen. Det er mange år siden, at pedellen holdt til i kælderen. I dag har Jan, skolens flinke pedel, i hvert fald et lyst og pænt kontor ved siden af lærerværelset. Over skrivebordet hænger en stor opslagstavle fyldt med tegninger, gamle fotos, postkort, falmet julepynt – og en stor, rusten, gammeldags nøgle.

”Hvad er det for en nøgle?” spurgte Alex en dag, hvor han ventede på Jan, så de sammen kunne låse op til sportshallen. Jan kikkede hurtigt på nøglen og svarede så – sært undvigende:

”Nå, det er ikke noget. Den hang der allerede, da jeg fik jobbet. Bare lad den være, sagde min forgænger.” Alex rakte op for at tage nøglen, men stoppede, da Jans stemme blev skarp: ”Lad den være! Okay?”

Men Jan er jo ikke på sit kontor hele tiden, og nu ligger nøglen i Johans lomme. Der får den lov til at blive indtil i morgen eftermiddag. For da skal de bruge den igen. Til lidt sjov. De løber op ad trappen – idet Johan skubber døren op til skolegården, får Alex kuldegysninger. Som om en kold vind omfavner ham et sekund eller to. Så løber han ud i den lune eftermiddagssol.

”Godmorgen,” siger Thomas og kikker ud over klassen. Ingen reagerer. Det er første time, og de fleste er tavse og trætte. Thor halvsover ind over bordet, Sofie og Naja snakker om Top Model på TV3. Alex gaber og sætter mobilen på lydløs, mens Johan bider af et æble.

”Godmorgen, 6.d!” Thomas hæver stemmen, og de mumler tilbage. Thomas er ok – det er ikke det.

”Om en halv time kommer 0.d, og I tager stille og roligt imod jeres lille venskabsklasse. De er stadig nye på skolen, og de synes nok, at I er meget store og meget gamle og meget skræmmende.”

Klassen griner, de fleste en anelse smigrede, og Johan vender

sig mod Alex og løfter sine mørke øjenbryn.

”Du er meget gammel, Alex. Og skræmmende,” siger han med rystende stemme. Alex smiler overbærende.

”I får hver en ven, en af de små elever, og så viser I eleven fra 0. rundt i vores lokaler her på mellemtrinnet, bibliotek, teatersal, køkkenet osv. Og I fortæller lidt om jer selv, og hvad I laver i fritiden og den slags. Så de bliver trygge ved de store elever og ved at færdes her. Er I med?”

Selvfølgelig er 6.d med. Det er jo ikke raketvidenskab at få en venskabsklasse. 0.d er en klasse med få elever, forklarer Thomas, så der er altså ikke venner til alle. Desværre. Thor og Simon må deles om en. Det må Alex og Johan også. Johan ser skuffet ud.

”Kun en?” mumler han. Nå ja, en er vel også nok.

”I tager jer af Knud-Erik,” siger Thomas og nikker mod Alex og Johan.

”Øh, Knud-Erik?” siger Johan, ”kan man hedde det? Er det overhovedet lovligt - altså, i moderne tid, mener jeg?”

”Du stopper bare lige dér,” siger Thomas, ”lige dér!”

Knud-Erik fra 0.d er faktisk ret lille, og han kikker ganske rigtigt en anelse skræmt op på Johan og Alex. De smiler ned til ham. Knud-Erik har meget kort, brunt hår og firkantede, brune briller. Hans tynde, blege ben og magre håndled stikker ud af henholdsvis et par brune shorts og en brun, strikket sweater.

”Du er ret vild med brun, hva’?” siger Johan venligt. Alex rømmer sig højt et par gange for at skjule et fnis.

”Nej,” siger Knud-Erik alvorligt, ”det er min far.”

”Nå?” siger Johan, ”nå, jamen, okay så.”

De viser rundt. Knud-Erik kikker høfligt på teaterscenen og på køkkenet, men han er mest interesseret i at se fysiklokalet og den store plakat med det periodiske system. Men 6.d er altså ikke nået til fysik- og kemiundervisning endnu. Desværre, siger Alex.

Men så kommer Johan i tanke om, at der er nogle andre, meget interessante lokaler, de kan vise Knud-Erik. Alex nikker indforstået til Knud-Erik, og Johan blinker til ham. De går ud i skolegården og sniger sig ind på pigernes toiletter. Alex trækker en tusch frem og skriver på spejlet. PIK, skriver han. Johan skubber til Knud-Erik og griner. Alex rækker tuschen til den lille og siger:

”Så er det din tur!” Knud-Erik tænker sig grundigt om.

”Men hvad skal jeg skrive?” spørger han.

”Noget *nasty*, selvfølgelig. Noget, de voksne synes, er frækt,” siger Johan. Knud-Erik nikker og skriver så langsomt TIS. Johan sukker.

”Nå, ja, ja da. Men der er også et andet meget sjældent og meget hemmeligt lokale, vi vil vise dig,” siger han, ”denne vej.”

Ved nedgangen til kælderen i skolegården skanner Alex omgivelserne en hurtig gang. Alle har time eller er indenfor, og ikke en levende sjæl lægger mærke til, at de tre går ned i skolens kælder. Han lader hurtigt døren falde i bag sig og indhenter de to andre på vej ned.

En muggen stank slår dem i møde allerede på trappen, og væggen glinser af fugt og svamp. Det så Alex ikke i går. Kulden i kælderen er også mere gennemtrængende end i går. Johan slår ind på lyskontakten, men i dag tænder kun en af lamperne. En iskold trækvind jager gennem gangen, og Alex mærker den et kort nu i nakken og om halsen. Så er den væk. Længere fremme i kælderen lyder et suk og en svag klapren. Fra en luftkanal? Alex og Johan kikker på den lille elev. Han er blevet blegere. Af en eller anden grund styrker det Alex’ eget mod.

”Kom,” siger han, og rækker den lille sin hånd. Knud-Erik griber den hurtigt, og de begiver sig alle tre længere ind i kælderen.

De står foran døren til det gamle pedelkontor, og Johan finder nøglen frem. Ligesom sidst glider den rundt uden problemer. Imens fortæller han Knud-Erik historien om Den Grå Pedel.

”Han kan ikke finde fred, Den Grå Pedel, men suser omkring på skolen for at straffe de elever, han støder på. Han hader især små, slemme drenge,” hvisker Johan. ”Mange, mange af os på mellemtrinnet har set ham. Som en skygge, en grålig skygge, man kan se direkte igennem.”

Alex mærker gåsehuden på armene. Han kan næsten se sin ånde, som en hvid tåge, og igen mærker han træk i nakken. Det føles som et åndedrag. Et iskoldt åndedrag. Han snurrer rundt – men selvfølgelig er der ingen. Alligevel er en pæn del af hans nyfundne mod ved at fordampe, og han spænder musklerne, parat til at stikke af.

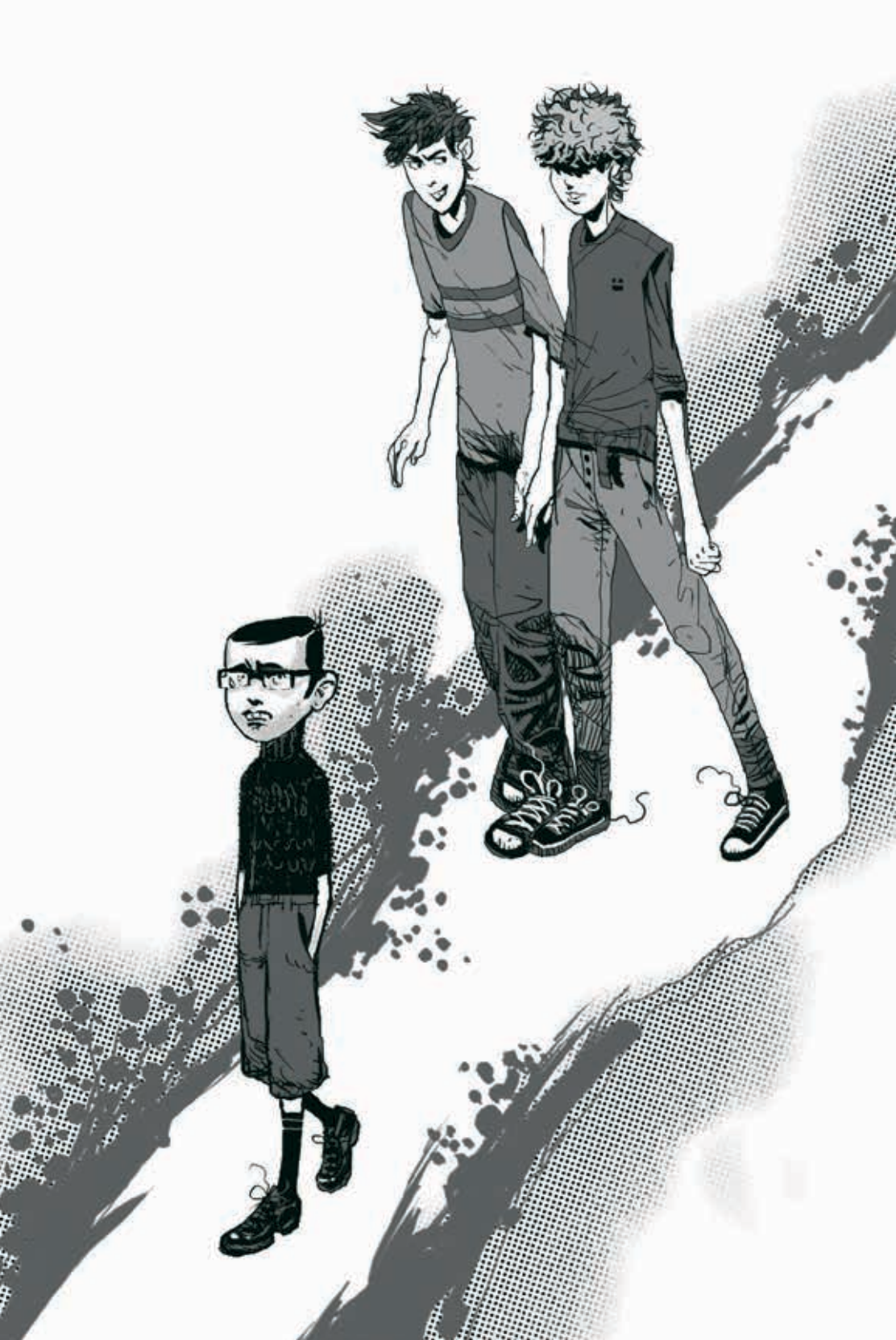
Knud-Erik står stille og stirrer op i deres ansigter. Først Alex, så Johan. Han er blevet endnu mere bleg – næsten gennemsigtig. Hans ansigt er forvrænget, ikke af angst, men af noget ... andet. Det irriterer Johan.

”Forstår du overhovedet historien? At Den Grå Pedel kommer efter de slemme drenge? Efter dem, der går ind på pigernes toiletter – hvor de overhovedet ikke må være – og skriver frække ord? Sådan nogen som dig og Alex. Han lukker dem inde. I mørket.” Johans hvisken er gået over i en uhyggelig hvæsen. Knud-Erik ryster på hovedet.

”Nej,” siger han endelig, ”han straffer ikke dem, der skriver frække ord. Han straffer store drenge, som driller små drenge. Han straffer store drenge, som er onde og lader det gå ud over tilfældige, små drenge. Det skete nemlig for hans egen, elskede søn for mange, mange år siden – og han døde af det.”

Knud-Erik træder et skridt tilbage, ud af det gamle pedelkontor. Johan og Alex står som lammede. I sekundet inden døren smækker, ser de et glimt af en lille, grå skygge og en stor, grå skygge på gangen. Nøglen glider rundt i låsen. Udefra. Lyset er lukket ude. Mørket, kulden og gruen rammer drengene som tusind knive. De skriger højt.

Ingen hører dem.

NATUR OG KLIMA

På heleverdeniskole.dk/naturogklimainicaragua kan du:

- Lære om Nicaraguas dyr
- Gå på opdagelse i Nicaraguas søer og vulkaner
- Blive klog på klima og naturkatastrofer i Nicaragua
- Blive ekspert på skrald og genbrug
- Få styr på dit klimafodspor med Agent Footprint

Hvordan dyrker man kaffe?
Hvor meget skrald er der i verden?
Hvorfor er Nicaragua særligt udsat for
naturkatastrofer?
Alt det - og meget mere - kan du få svar
på under temaet **Natur og Klima!**

heleverdeniskole.dk/flora

Flora på 13 lærer de voksne at læse

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN · FOTO: HELLE GUDMANDSEN

Flora kniber øjnene sammen og roder affaldsbunken igennem med sin metalkrog. Stanken er forfærdelig. Det er en blanding af fordærvet mad, kemisk affald, afføring og røg fra brændende plastic. Overalt går køer, heste og hunde rundt og æder af skraldet. Nede i skraldebunkerne gemmer rotterne og kakerlakkerne sig, og over det hele svæver sorte gribbe for at lede efter døde dyr og råddent kød. Vi er på Managuas største losseplads, La Chureca, hvor hundredvis af mennesker lever af at samle affald.

Flora er den yngste af 16 børn, og hun har arbejdet på lossepladsen hver eftermiddag, siden hun var syv år. Hendes familie lever af at sælge affald til genbrug. Men lossepladsen er fuld af farligt kemisk affald som syre, olie, batterier og maling, som kan give eksem. Affaldet udvikler også gasser. ”Min søster fik bly i lungerne, fordi hun indåndede røg fra brændende affald. Der er også brugte kanyler fra hospitaler, og en dreng stak sig og døde af en sygdom,” fortæller Flora, som selv har fået infektioner og feber. For at beskytte sig bruger hun gummistøvler, tykke bukser, langærmede trøjer og tørklæder for munden.

Floras eget hjem er lavet af gammelt blik, træplader og cementblokke. Bliktaget støttes af tykke grene, og som skillevægge bruger de gamle lagner. Familien har indhegnet et stykke jord med tre små huse, hvor to af Floras brødre bor med deres koner og børn. Det er en stor familie på 17 personer.

Overalt ligger store sække med metal, plasticflasker, såler fra gamle sko og papir. Selv inde i huset. Mellem to træer i gården hænger tøj til tørre på et stykke pigtråd. Familiens toilet er et gammeldags lokum med et træbræt med et hul i jorden, og brusebadet er et skur med en spand koldt vand.

La Chureca-kvarteret er det fattigste og mest forureneede i Nicaragua, og det er plaget af bander og voldelig kriminalitet. Mange børn og unge bor på gaden og sniffer lim, og der er også store problemer med alkohol. Ude på gaden står naboens datter på fire år og hælder vand over sin far med en haveslange, så han ikke får hedeslag i solen. Han har drukket så meget, at han er besvimet på gaden. ”For at være helt ærlig bryder jeg mig ikke om at bo her i kvarteret, men vi har vores hjem her, så hvad kan man stille op?” siger Flora. Hun er en rigtig fighter, der har lært at kæmpe sig vej gennem livet.

Flora var syv år, da hun begyndte på lossepladsen. Det er samme alder, som Tonio har nu.

Flora er her sammen med en del af sin familie.

Flora savner sine storesøstre, som er flyttet hjemmefra, for brødre forstår sig ikke på piger. Men heldigvis kan hun godt lide at spille fodbold. Familien holder sammen og støtter hendes skolegang. De har også sparet sammen til både tv, dvd og stereo-anlæg. Flora er især vild med romantiske drama-serier fra Mexico, selvom hun sjældent har tid til at se dem. Hendes dag begynder nemlig klokken fem om morgenen, når hun skal lave tortillas. Det er nogle små majsbrødkager, som familien sælger. Bagefter vasker hun sig og tager skoleuniform på for at gå i skole. Når hun kommer hjem fra skole, vasker hun skoleuniformen, laver lektier, fejer huset og laver mad. Og så går turen til lossepladsen.

Flora går i 7. klasse i en stor skole med over 2000 elever, som ligger tre kilometer fra hjemmet.

Flora ser en udsendelse om forholdene på lossepladsen.

Selvom hun er glad for skolen, kan der også være problemer. ”Nogle gange diskriminerer de andre børn os, fordi vi bor i La Chureca, men vi prøver at ignorere det. Mit yndlingsfag er idræt, især fodbold. Jeg er fanatisk Real Madrid-fan, og min favorit-spiller er Ronaldo. Om søndagen spiller jeg fodbold med mine venner, og jeg ser også fodbold i tv,” siger Flora og smiler ved tanken om de sjove oplevelser med vennerne.

Tæt på lossepladsen er man ved at bygge en stor genbrugsstation, som skal forbedre miljøet. Men folk på lossepladsen er bekymrede. For at blive ansat skal man nemlig kunne læse og skrive, og det er der mange af dem, der ikke kan. Men Flora har besluttet sig for at gøre noget ved problemet. Hendes mor har nemlig lært hende at være solidarisk og hjælpe andre.

”Jeg sagde til min mor, at jeg vil hjælpe de voksne i kvarteret, som ikke kan læse og skrive, så de kan få et arbejde senere. Så hver dag fra klokken halv fem til seks underviser jeg dem under halvtaget i vores hus,” forklarer Flora, som også har lært sin egen mor at læse og skrive.

Floras egen store ambition og drøm er at studere og blive en dygtig læge, så hun kan hjælpe syge mennesker og give dem et godt liv. Og hun har en vilje af stål: ”Jeg vil opfylde min drøm ved at studere og arbejde hårdt. Hvis vi ikke gør os umage og arbejder, så er vi ingenting her i livet!”

STOP **børnearbejde**
skolen er det bedste sted at arbejde

BØRNE- ARBEJDE

På [heleverdeniskole.dk/
boernearbejde](http://heleverdeniskole.dk/boernearbejde) kan du:

- Møde nogle af verdens børnearbejdere
- Blive klogere på, hvorfor der stadig er børnearbejde i verden
- Lære om kampagnen "STOP børnearbejde - skolen er det bedste sted at arbejde"

Når børn under 18 år har et arbejde, der kan skade deres sundhed og udvikling, kaldes det for børnearbejde. Mange børn må arbejde, fordi deres forældre ikke har råd til at sende dem i skole. Når børnene ikke får en uddannelse, mister de muligheden for at få en bedre fremtid.

Sådan burde det ikke være!

Læs meget mere under temaet **Børnearbejde!**

Venner med alle

TEKST: HANNE KVIST · ILLUSTRATIONER: RASMUS BREGNHØI

Det er mandag. Skoven er stor, den er meget stille, det er stadig tidlig morgen. Mennesker er ikke begyndt at bevæge sig endnu. Jeg bor i skoven. Jeg bor også i byen, for min skov ligger midt i en høj og stor by. Jeg bor i en papkasse om sommeren. Når det bliver koldt, bor jeg i tunnelen hvor man kan se alle kanaler. Jeg har en sko. Der er hegn. Der er affaldsspande. Der er lygtepæle. Jeg har en gulspurv, men det betyder ikke at den tilhører mig, bare at den er min ven mere end de andre fugle og rotterne og kattene og de herreløse hunde og billerne og edderkopperne. Rotter dør, og biller dør, og edderkopper dør, og herreløse hunde dør, og fugle falder ned fra himlen og ligger stendøde uden at man ved, hvad de er døde af. Jeg lever. Det er min skov. Når jeg finder en død fugl, lægger jeg noget på den. To kviste. Et stykke brugt tyggegummi. Et blad. Gud kan tage alle kanaler, han ser alt for meget fjernsyn. Gud zapper og zapper, han skal holde øje med det hele. Så er det mig der lægger tyggegummiet på den døde bille. Eller kat. Ingen skal være død alene. Jeg kan også se alle kanaler om vinteren, når jeg bor i tunnelen. Men jeg kan ikke lide at sidde stille. Klingeling! Der er reklamen. Klingeling. Igen. Klingeling. Æslerne har klokker på. Jeg behøver ikke at sidde stille og se på kanalerne, for det er alt sammen i mit hoved alligevel. Jeg kan høre mange snakke. Jeg kan se dem. Det er tanker. Jeg har den slags i mit hoved, uden kanaler. Men nu er det sommer og mandag. Om mandagen fejer jeg min skov. Jeg retter på blade. Jeg lægger kviste rigtigt. Jeg samler gult papir i én bunke. Blåt papir i én bunke. Hvidt papir i én bunke.

Sort papir i én bunke. Rødt papir i én bunke. Hvis jeg ikke passer på, bliver der for mange bunker, for jeg kan se så mange farver. Hvis der er for mange bunker, når jeg ikke at blive færdig med at feje min skov. Jeg finder ting. Mandagsting: En sort paraply. En hårbøjle med rose af stof. Elleve plasticposer. En pære. En hue. Jeg tager huen på. Nu har jeg hue på. Nu er jeg ny. Mig med hue. Hårbøjlen på huen. Jeg har de samme ting i hovedet, men en hue udenpå og en hårbøjle udenpå-udenpå. I havet er der fisk, store fisk og små fisk og gopler. Jeg har ikke set havet. Fiskene er våde af at være i vandet. Jeg er våd når det har regnet om natten, og papkassen er våd, men så finder jeg en ny. De største fisk er større end huse. Ingen fisk behøver papkasser. Næsten ingen dyr behøver papkasser, men de kan godt finde på at bruge dem, hvis de er der. Dyr uden papkasser er ikke fortabte dyr. Når det har regnet lidt, bliver papkassen våd, og jeg er tør. Når det har regnet meget, er papkassen våd, og jeg er våd, og så stiller jeg mig op i blæsten og bliver tørret.

Hvis det ikke blæser, tørrer jeg, men langsommere. Hvis det regner, tørrer jeg ikke. Gud tager sig af de store ting. De små klarer man selv. Jeg spiser æg fra fugle, men kun ét fra hver rede. Der er andre end mig, som kan lide æg. Jeg er venner med alle. Også med æg selv om man ikke skulle tro det. Dér ligger en død kat. Jeg kan se den er død, fordi den har vendt om på sit indre og ydre. Man kan se alt det som ellers ikke plejer at kunne ses. Rødt og blåt, glinsende. Små runde hårde knopper for enden af korte ledninger, lidt større halvbløde knopper og meget bløde poser, men mest: lange snoede ledninger. Farverne er røde og blå. Mest blå. Fluerne er et tegn på at katten er på vej op til Gud. Jeg lukker katten og lægger to pinde på den. Om ti dage vil fluerne være færdige med at hente katten op til Gud. Jeg ved det, for jeg har lagt pinde på mange katte. Det tager kortere tid med en mus eller en fugl. Mennesker løber. Jeg har fejlet skoven og lagt pinde på katten, og nu er det den tid hvor mennesker begynder at løbe. De løber ikke FRA nogen som mus eller eger. De ser sig ikke tilbage. De er nemme at se.

Mig kan ingen se. Jeg er her, men de ser mig ikke hvis jeg ikke vil have det. Jeg vil ikke have det. Jeg har fejlet, og jeg sidder i mit træ. Mennesker løber under træet. Gud zapper. Klingeling! Om ti dage er fluerne færdige. Solen er med i dag. Min krop bliver varm af lyset. Mit hoved er meget varmt inden i huen og inden i-inden i hårbøjlen. Jeg kan lide varmen. Jeg sover. Da jeg vågner igen, er solen et andet sted. Mennesker løber ikke mere. Få går. Få står. Én ligger på bænken under mit træ. Den der ligger, er stor som en af de fisk, jeg ikke har set. Eller måske lidt mindre. Den der ligger, ligger meget stille, med benene bøjet op som mig i min papkasse. Sådan sover jeg. Nu er det koldt. Jeg hopper én gren ned. Et liggende menneske. Et stort menneske. Større end dem, der løber. Meget stille. Tæt på kan jeg se at der ikke er noget galt. Ikke noget med at bytte om på ydre og indre. Bare stilhed. Eller stilstand. Ingen bevægelse i det liggende menneske. Jeg prikker med en pind på det tykkeste sted. Jeg prikker hårdere. Kun stilstand. Menneskets taske som mennesket har haft liggende på det tykkeste sted, falder ned på jorden. Ting falder ud. Ligesom Gud kan se alle kanaler, kan jeg se alt, hvad der bevæger sig. Mennesket bevæger sig ikke. Tasken bevægede sig, men mennesket bevæger sig ikke. Måske er det et dødt menneske. Jeg har ikke set et dødt menneske. Men jeg har set kat, det har jeg fortalt. Jeg har set mår. Jeg har set mus. Jeg har set slange. Jeg har set hund. Jeg har set snegl. Jeg har set eger. Jeg har set fugl. Mange gange har jeg set fugl. På mennesket er der ingen fluer endnu, men det kan godt være dødt alligevel. Jeg sætter mig på bænken tæt ved mennesket. Det er et meget stille menneske, men varmt. Jeg læner mig op ad menneskets tykkeste sted. Jeg ser på tingene som er faldet ud af menneskets taske og ligger på

jorden. Der er spiselige ting og andre ting. En telefon. Jeg kender en telefon. Jeg kan ringe. Jeg taster. Jeg snakker med en stemme. Hallo, hallo, siger stemmen, jeg siger ikke noget. De spiselige ting kan kendes på at de er pakket godt ind: sølvpapir og plasticpose. Mennesket vil ikke dele med fluerne. Mennesket er bange for at fluerne finder det spiselige. Det er fordi fluerne skal bringe det døde menneske op til Gud. Det vil nok tage mange dage. Jeg kan ikke lide sølvpapir, sølvpapir synger grimt, men jeg skynder mig at tage det af. Jeg lægger først to pinde på det stille og sikkert døde menneskes tykkeste sted, så spiser jeg hvidt brød med hvid ost. Jeg har hue og hårbøjle. I morgen er det tirsdag, så skal jeg vande.

heleverdeniskole.dk/philip

Philip savner kæresten i USA

TEKST: PER BERGHOLDT JENSEN · FOTO: HELLE GUDMANDSEN

Philip på 18 år står under en palme og stirrer ud over Pearl Lagoons blanke vand, som spejler himlens hvide skyer. En trækano sejler langsomt forbi, og kun pagajens plask bryder stilheden. Philip ser tænksum ud. Drømmer han om fremtiden? Eller spekulerer han over alle de ting, som er sket, siden han forlod sin mor som seks-årig? Eller tænker han mon på kæresten, der bor langt væk i et andet land?

Trofast i kærlighed

Philip fortæller, at han har en kæreste, som hedder Jessiel. Hun er 17 år og født i Managua, og han lærte hende at kende, da hun besøgte sin bedstefar og tante i Orinoco. Desværre er hun flyttet til Florida i USA med sin mor. Alligevel har Philip ikke travlt med at finde en ny kæreste, for når det gælder kærlighed, er han både trofast og principfast.

”Jeg er ikke interesseret i at være sammen med piger, som har en masse fyre. Jeg foretrækker at være sammen med en enkelt pige. Så jeg vil vente på min kæreste,” siger han og smiler genert. Jessiel har nemlig sagt, at hun vil komme tilbage til Orinoco om tre år.

Flyttede hjemmefra som seks-årig

Selv har Philip også flyttet vidt omkring, for der er sket meget i løbet af hans liv.

”Jeg blev født på en ø, som hedder Little Corn Island. Da jeg var tre år, kom en gammel garífuna-mand, som hed Martín Velazquez, til øen. Jeg kunne godt lide ham og hans guitar. Da jeg var seks år, bad jeg selv min mor om lov til at rejse med ham, da han skulle af sted. Først sagde hun nej. Men jeg blev ved med at plage, og til sidst underskrev hun adoptions-papirerne,” forklarer Philip. Han fortæller ikke mere om moren, men det er tydeligt, at han holder meget af The Old Man, som han kærligt kalder sin far.

Philip og hans nye familie bor i Orinoco, garífuna-folkets hovedby i Nicaragua. I starten havde han svært ved at vænne sig til det stille liv i en landsby. Før de flyttede til Orinoco, boede familien nemlig i den store by Bluefields i 10 år. Men han er blevet glad for det rolige liv tæt på naturen, og han elsker garífunaernes kultur og måde at leve på. Og så er der i øvrigt stadig gang i The Old Man. ”Selv om min adoptivfar er 84 år, spiller han stadig guitar. Han spiller til gudstjenesterne i de forskellige kirker her i Orinoco. Og min adoptivmor elsker at synge sammen med ham,” fortæller Philip stolt.

Når Philip har fri, tager han på fisketur.

Fisker på lagunen

En af Philips yndlingsaktiviteter er at fiske, enten alene eller med sine venner. ”Vi sejler ud på lagunen klokken fire om morgenen, når det er køligt. Vi vender tilbage mellem klokken ni og middags-tid, inden solen bliver stærk. Lidt afhængig af årstiden kan vi både fange store fisk og rejer. Det er en del af garífuna-kulturen, og selvom jeg ikke er herfra, så elsker jeg garífunaernes måde at leve på,” fortæller Philip glad.

Philip forklarer, at garífunaerne stadig bruger deres traditionelle kanoer, som bliver lavet ved at udhule træstammer med økser. Kanoerne ser ud til at kæntre ved den mindste bølge, men de er ret stærke, og garífunaerne bruger dem til at fiske og transportere grøntsager, brænde og byggematerialer.

Biblen er bedre end druk og stoffer

Selvom Philip er 18 år, interesserer fester og alkohol ham overhovedet ikke. Tværtimod. Han siger, at der i Orinoco er folk, som bruger alle deres penge på sprut og stoffer, og de skader både sig selv og andre. ”Hvis jeg selv begyndte på det, er jeg bange for ikke at kunne styre det. Man kan hurtigt blive afhængig, og det kan være svært at komme ud af det igen. Måske ville jeg bare blive ved og ved, indtil jeg mistede kontrollen og kom til skade,” siger han alvorligt. Det er noget, som han tænker en hel del over. I stedet vil Philip hellere blive hjemme, læse bøger og fokusere på de positive ting i tilværelsen. Som mange andre unge i Nicaragua er han ret religiøs. ”I Biblen står, at vi ikke er perfekte. Vi laver alle dårlige ting, og vi har alle problemer. Men vi må forsøge at forbedre os,” siger Philip eftertænksomt.

18 år og i 6. klasse

Selvom Philip er 18 år, går han kun i 6. klasse. Da han boede i Bluefields, var der nemlig tre år, hvor han ikke gik i skole. I Nicaragua ryger mange børn desværre ud af skolen, ofte fordi fattige familier må lade deres børn arbejde, så de kan hjælpe familien med at tjene penge. Men nu vil Philip give studierne en skalle. ”Jeg elsker matematik, og jeg vil gerne have et job, hvor jeg skal regne ting ud og løse problemer i stedet for at lave hårdt fysisk arbejde. Jeg vil gerne være ingeniør eller mekaniker, for jeg vil blive til noget i livet,” siger Philip med overbevisning i stemmen. Philip drømmer om at tage af sted fra Orinoco og rejse rundt og lære mere om verden. ”Jeg ville gerne se mere af mit eget land, og på et tidspunkt vil jeg gerne til Little Corn Island igen og lære mine rødder bedre at kende. Måske kunne jeg også rejse til USA,” siger Philip med et drømmende blik. Og hvem ved – måske får Jessiel en dag besøg i Florida.

Jo, det er Philip. Han mente, at han trængte til en ny frisur.

SAMFUND OG DEMOKRATI

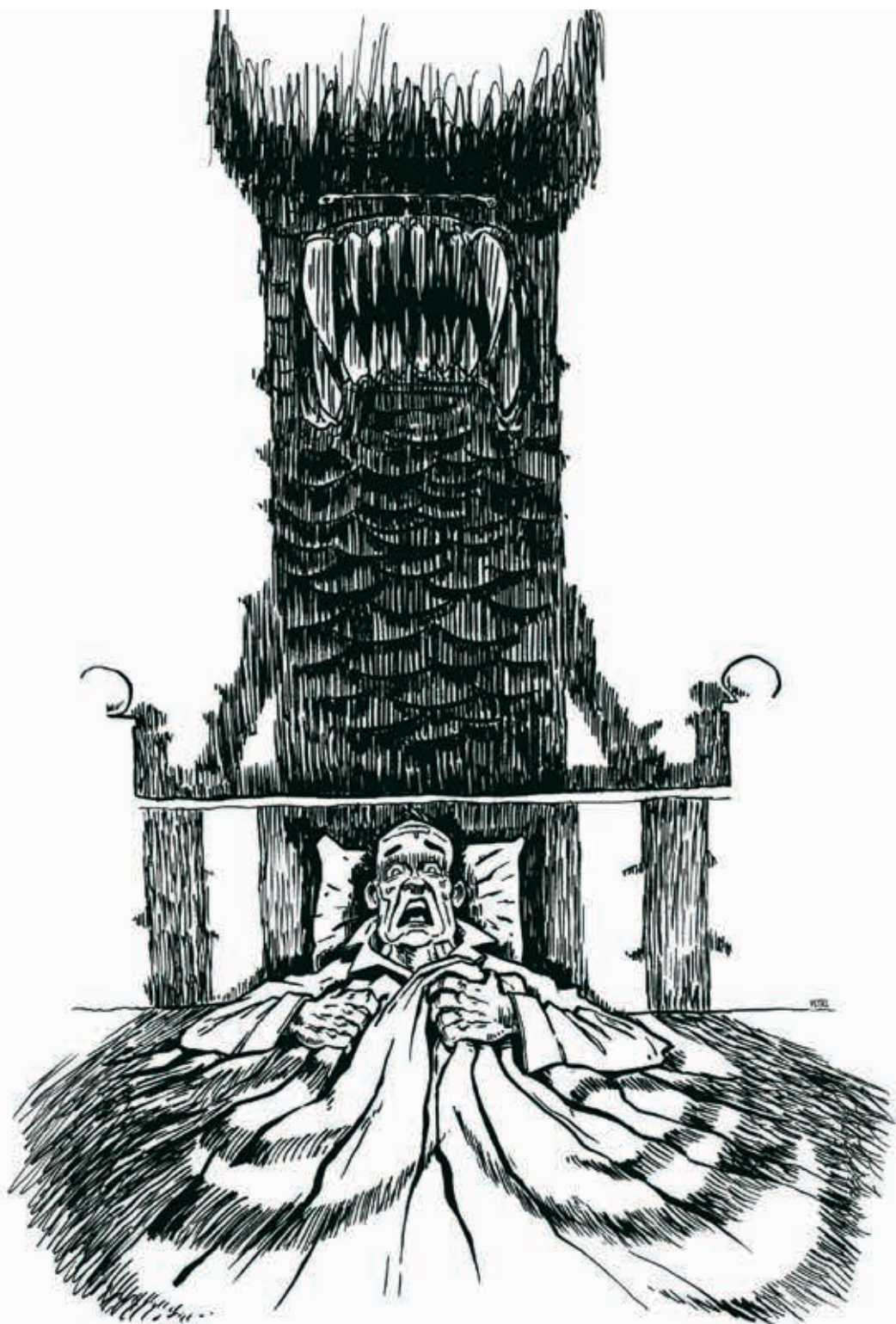
På heleverdeniskole.dk/
samfundogdemokratiinicaragua kan du:

- Blive klog på forskellen mellem demokrati og diktatur
- Lære om ulighed og fattigdom
- Finde ud af, hvorfor mange nicaraguanere drømmer om USA
- Lære Nicaraguas befolkning at kende

Er hjerneflugt noget man bliver dum af?
Hvordan kan der være meget rige
mennesker i et fattigt land?
Hvordan bliver man korrumpet?
Hvad er en revolution?

Alt det - og meget mere - kan du få svar på
under temaet **Samfund og Demokrati!**

Uhyret

TEKST: JACOB WEINREICH · ILLUSTRATIONER: ERIK PETRI

En stjerneskruetrækker eller et jagtgevær?
Viceværten kiggede skeptisk på Anton.

- Ja. Eller bare en skarp køkkenkniv. Anton prøvede at smile.
- Jamen, det er midt om natten!
- Jeg ved det. Men det kan ikke vente længere.
- Hvad kan ikke vente længere?

Anton tøvede. Et kort øjeblik var det, som om ordene lige skulle falde på plads i hans mund. Så sagde han:

- Uhyret nede i kælderen. Du bliver nødt til at slå det ihjel for mig.

Anton Lundberg havde været hjem søgt af grusomme mareridt, siden hans kones sygdom brød ud.

De kom til ham hver nat og skræmte ham så meget, at han bagefter vågnede og tænkte: Åh Gud, hvad sker der med mig?

Mareridtene handlede om et skrækindjagende uhyre, der huserede nede i kælderen under boligblokken, hvor han boede. Det jagtede Anton rundt i de små, snævre kældergange. Han kunne høre dets uhyggelige hvæsen, lugte dets frygtelige ånde. Og ofte for han vild og endte med at sætte sig sammenkrøbetovre i et hjørne uden at ane, hvad han skulle stille op.

Om morgenen, når Anton vågnede, var han badet i sved. Han kunne stadig se det uhyggelige uhyre for sig. De spidse hjørnetænder. Den skællede, drageagtige hud. De lange, krumme kløer. Og det værste var, at Anton ikke følte sig sikker på, at det kun var noget han drømte. Det hele var så virkeligt. Langt mere virkeligt end andre mareridt, han havde haft.

Anton fortalte ikke noget om mareridtene til sin kone. Hun havde nok at tænke på med sygdommen. Den eneste, der kendte til uhyret, var en kollega henne i banken. Kollegaen havde først grinet af det. - Et uhyre? Det kan du ikke mene! Men hurtigt fik han dårlig samvittighed. Han kunne jo tydeligt se, at Anton var helt hvid i hovedet hver morgen, når han trådte ind i banken.

Kollegaen foreslog, at Anton søgte professionel hjælp.

Men det ville Anton ikke høre tale om. Han skulle ikke nyde noget af at sidde over for en psykolog og fortælle, at han blev mere og mere overbevist om, at der var et uhyre nede i kælderen.

- Et uhyre, siger du?

Viceværtten troede det var en spøg.

- Jeg ved godt, det lyder ... mærkeligt, sagde Anton.

- Men du hørte rigtigt: Jeg tror, der er et uhyre nede i kælderen. Og jeg tror, du bliver nødt til at hjælpe mig med at slå det ihjel. Det har allerede ødelagt alt for meget for mig. Og jeg er sikker på, at jeg får det meget bedre, når det er forsvundet.

- Nå sådan. Viceværtten nikkede.

Og Anton nikkede.

Sammen gik de ned i den mørke kælder under boligblokken. Viceværtten var ubevæbnet.

Alligevel var Anton næsten tryk ved situationen. For nu gjorde han da noget.

Det var en sjælden sygdom, hans kone havde fået. Så sjælden, at man skulle helt til USA for at finde nogen, der vidste noget om den. Det var noget med nervebanerne. Smerterne var frygtelige, og før eller siden ville den medføre lammelse og død. Anton var helt slået ud, da han første gang fik det at vide. Han tilbragte to uger med at sidde og stirre ind i væggen inde i soveværelset. Han kunne ikke foretage sig andet. Tapetets mønster var hans kones nervebaner, der langsomt blev inficeret af en fremmed organisme.

En dag var tapetet bare sort.

Viceværtten blev vred og vendte sig om og så direkte på Anton.

- Er du tilfreds nu? Kan vi så få noget nattero?

Viceværtten spejdede ud i de lange kældergange. Der var ingenting at se. Anton havde mest lyst til at sige: Jamen, vi skal jo først ud og lede efter uhyret. Og pludselig gjorde han det:

- Jamen, vi skal jo først ud og lede efter uhyret.

Anton lød en anelse mere konfronterende, end det var tiltænkt. Måske var det derfor, det affødte en kraftig hovedrysten fra viceværtten, der nu ikke længere lagde skjul på, at han betragtede Anton som en tosse, men af en eller anden grund alligevel gik med.

Kælderens gangsystem mindede om en labyrint. Sådan oplevede Anton det i sine mareridt, og sådan føltes det nu, hvor de indledte jagten på uhyret. Anton tænkte flere gange: Hvor er det besynderligt, det her. Men han sagde det ikke højt. Der var ingen grund til at tirre den fornærmede vicevært yderligere.

- Er du sikker på, vi ikke skal finde et våben? spurgte Anton, da de passerede viceværtens kontor.

Viceværten standsede op og sukkede. - Som du vil, sagde han og låste op.

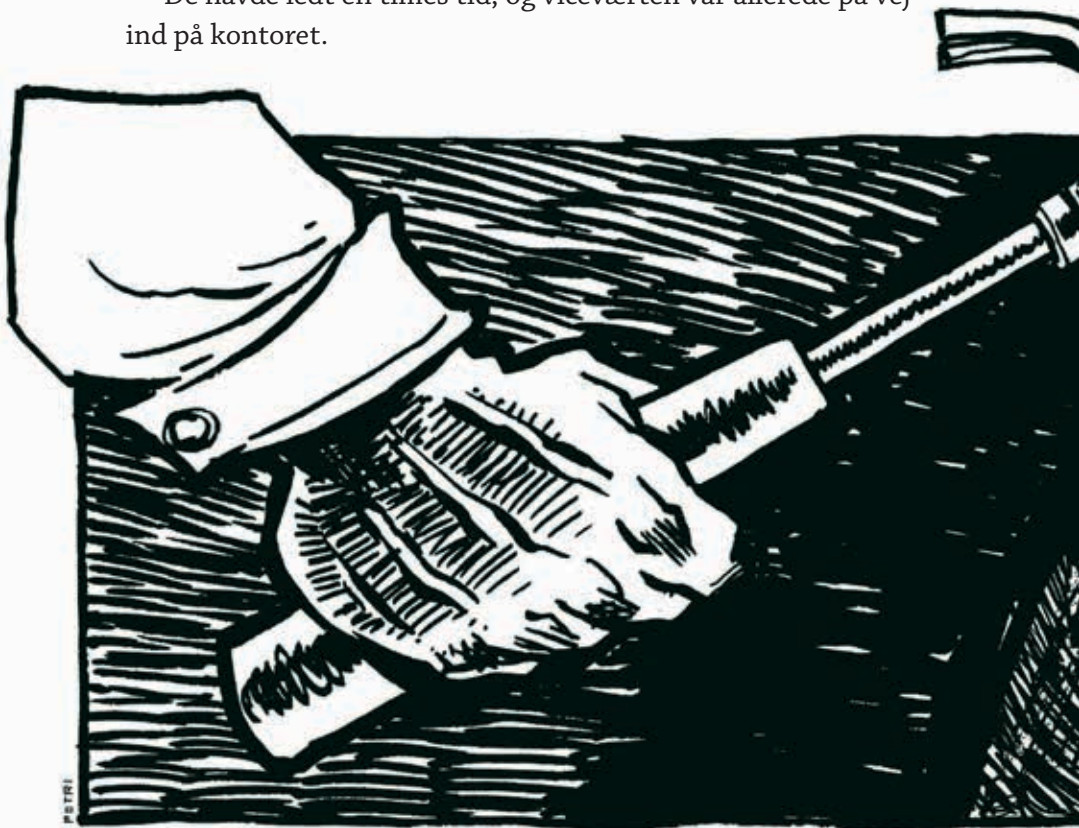
De fandt en hammer inde på kontoret. Egentlig mente Anton først, de skulle tage en skruevinge, men da han så hammeren, var han ikke i tvivl: Den ville være perfekt til at slå uhyret ihjel med.

Så gik de i gang med at lede.

De talte ikke så meget sammen. Men det var, som om viceværten langsomt tøede op. Han virkede ikke vred længere. Måske syntes han næsten, det var hyggeligt at gå her sammen med Anton midt om natten. Eller også var han i virkeligheden en ensom mand, der under den bryske overflade savnede selskab.

- Skal vi slutte af med en øl?

De havde ledt en times tid, og viceværten var allerede på vej ind på kontoret.

- Det tror jeg, vi har fortjent. Man bliver så tør i halsen her nede i kælderen.

Anton tøvede. Han brød sig ikke om øl. Og han brød sig ikke om, at viceværten tydeligvis var ved at opgive at finde uhyret. Men han sagde:

- Selvfølgelig og smilede, selvom han indvendigt ærgrede sig over, at uhyret ikke havde vist sig.

De sad inde på kontoret. Viceværten åbnede et lille køleskab og fandt et par øl frem. Det flød med alverdens værktøjer. Askebægrene var overfyldte. På væggene hang der billeder af nøgne piger og et ur, der viste, at klokken snart var fire om morgenen. En oplysning Anton ikke vidste, hvad han skulle stille op med, men som han af en eller anden grund tillagde stor betydning. Det var en anden ændring, han havde konstateret hos sig selv efter,

at hans kone blev syg: Han havde svært ved at afgøre, hvilke ting han skulle tillægge stor værdi, og hvilke han bare skulle lade være. Det var virkelig en mærkelig sygdom.

- Tak for jagten, makker.

Viceværten smilede, inden han drak ud og rejste sig. - Jeg må op og sove nu. Jeg har en masse ting, jeg skal have ordnet i morgen.

Anton nikkede. Et øjeblik irriteret over, at han ikke måtte vide, hvad det var for nogle ting.

De gik ud på gangen. Belysningen var sparsom. Anton holdt hammeren i hånden. Bare for en sikkerheds skyld.

Selvom han var ked af, at de ikke havde fundet uhyret, accepterede han situationen. Man kunne jo ikke tvinge et uhyre frem. Det var vist også på tide at vende hans kone. Hun fik sådan nogle frygtelige mærker på ryggen, hvis hun ikke blev hjulpet om på siden engang i mellem. Og der gik betændelse i dem.

Et område af gangen lå hen i mørke, fordi tre pærer ved siden af hinanden var sprunget. Det var som en sort lomme, de skulle igennem. Anton holdt stramt om hammeren, inden de begav sig ind i mørket. For som han tænkte: Dette er et oplagt sted for uhyret at slå til.

Viceværten gik forrest. Anton var lige bag ham, da de forsvandt ind i mørket. Han kunne ikke se viceværten, men han kunne lugte hans sved. De var næsten igennem, da der pludselig lød et skrig, der først og fremmest udtrykte forbløffelse.

Anton råbte: - Hvad sker der?

Og tænkte først bagefter over, at det var viceværten, der havde skreget.

Anton trådte ud i lyset.

Et øjeblik var han lammet.

Nervebanerne, tænkte han, og kastede den blodige ham-

mer alt, hvad han kunne ind i mørket. For uhyret var derinde, det kunne han mærke. Han kunne mærke det tydeligere, end han havde kunnet mærke noget andet, siden hans kone blev syg.

En lille rystelse løb gennem hans krop. Som et elektrisk stød. Så slappede han af.

Men viceværtten var forsvundet. Det var, som om mørket havde opslugt ham.

- Venstre eller højre side?

Anton så kærligt på sin kone. Han elskede hende. Hun var den eneste kvinde, han nogensinde havde elsket.

Hun blinkede med sit venstre øje.

Anton lagde blidt sin hånd under hendes nakke og løftede hendes hoved en anelse. Hun kunne ikke selv hjælpe til. Men Anton var erfaren, og et øjeblik efter lå hun godt.

Anton lagde sig ved siden af hende og stirrede ind i tapetet. Han var ked af det på viceværtens vegne.

Men han havde det meget bedre nu, hvor uhyret omsider var væk.

Hele Verden i Skole 2012 - et forrygende år!

Kære skoleelever

Hele Verden i Skole 2012 blev et fantastisk godt år. Fem lærere sprang i åen, 500 elever mødte en minister i silende regn, mens knap 5000 postkort blev hængt til tørre rundt om Christiansborg. Inden for i tørvejr på skolerne blev der holdt temauger om Liberia, læst i LæseRaketten og danset med Læse-Karavanen.

Alt det skete for at få fokus på de mange børn i verden, der stadig ikke går i skole. Og det virker. Hvert år kommer flere og flere børn i skole. I 2012 manglede vi 67 millioner børn – nu er tallet faldet til 61 millioner. Takket være jer, og alle de andre børn i verden, som kræver skolegang til alle.

I gør en forskel. Se bare, hvad I var med til i 2012:

- 165.000 elever og 9000 lærere deltog i Hele Verden i Skole-kampagnen og læste om Liberias børn
- 1000 elever sendte breve til Cyrus. Her i bogen kan I læse, hvad Cyrus sagde til alle postkortene
- 4594 elever sendte postkort til udviklingsminister Christian Friis Bach, hvor I opfordrede ministeren til at få alle børn i skole inden 2015
- I aktionsugen deltog I fra skoler i hele landet, både i Aalborg, Aarhus og København. Mange af jer trodsede den silende regn til aktionsdagen i København og pakkede Christiansborg ind i postkort

- På en af jeres skoler kom børne- og undervisningsminister Christine Antorini på besøg
- 50 af jeres skoler fik besøg af LæseKaravanen, og mange af jer dansede til liberiansk musik og fulgte rejsen gennem Liberia og fik ekstra viden og oplevelser om Liberias børn
- 206 artikler i aviser over hele landet handlede om jeres skoler og alle de fine aktiviteter, I lavede sammen med jeres lærere
- I samlede 1.080.000 kroner ind til børn i Liberia og var derfor med til at sørge for god skolegang for tusindvis af børn i det fattige land

For ALT det, og det er rigtig meget, vil IBIS sige tak. Tak til alle elever, lærere og forældre for jeres indsats. I er alle med til at gøre en forskel. Sammen kan vi sørge for, at endnu flere børn kommer i skole.

Kærlig hilsen
IBIS

Forfattere og illustratorer

BENNI BØDKER

Benni Bødker har skrevet om vampyrer, zombier, varulve og andre uhyggelige væsener, siden han gik i skole. I dag bliver hans historier læst af børn i mange lande og ikke kun af hans venner. Benni Bødker er født i 1975, uddannet cand.mag. i dansk og filosofi og udgav sin første roman i 2004. Han er fem gange blevet nomineret til Orplaprisen og er kendt for serier som 'Kimura', 'Nattens Børn', 'De 7 nøgler' og 'Projekt Kerberos'. Senest har han bl.a. udgivet sørøverromanen 'Djævelens øjne', gyserserien 'Infernus' og en kriminalroman for voksne, 'Før døden lukker mine øjne' (sammen med Karen Vad Bruun). Du kan møde ham på www.benniboedker.dk.

BIRDE POULSEN

Jeg havde ikke mange legekammerater, da jeg var barn, så det er sikkert derfor, at jeg tegnede en hel masse. Det var ofte dyr, jeg tegnede, for dem var der mange af der, hvor jeg boede. Det var i en lille landsby ude på landet. Jeg forsatte med at tegne, da jeg blev voksen. Jeg kom på en tegneskole, Skolen for Brugskunst, hvor jeg lærte at tegne og illustrere bøger. Jeg har vist efterhånden illustreret mere end 60 billedbøger og rigtig mange undervisningsbøger. Jeg ved ikke hvorfor, men de fleste dyr, jeg tegner, kan 'tænke' og 'tale'. Jeg bruger som regel blyant og akvarel til mine illustrationer. I 1998 modtog jeg Kulturministeriets illustratørpris. www.birde.dk.

ERIK PETRI

Erik Petri har tegnet til børne- og ungdomsbøger siden 2001. Det startede med sjove grovædere, musikalske høns og finurlige børnesider til bladet Samvirke, men siden er det hovedsageligt superhelten Antboy af Kenneth Bøgh Andersen samt gyserhistorier af Jacob Weinreich og Morten Dürr, som har ligget på tegnebordet. Erik er uddannet fra Designskolen Kolding og fra Art Center College of Design i USA. Erik tegner til næsten alt og for næsten alle typer kunder, man kan forestille sig. Når det ikke foregår ved et bord, står han på konferencer og ved møder og tegner foran folk, hvilket har sendt ham rundt i det meste af Europa med papir og tuscher. Når han har tid ind imellem bestillingsopgaverne, arbejder han på sin egen tegneserie om kunstneren J. F. Willumsen, et stort projekt som det vil tage ham flere år at få færdigt.

HANNE KVIST

Jeg har skrevet og tegnet ca. 15 bøger for børn siden 1995. Min første roman hed 'Drengen med sølvhjelm'. Den er filmatiseret som 'Der var engang en dreng - som fik

en lillesøster med vinger'. En anden af mine bøger, 'Hund i himlen', er netop kommet som animationsfilm og kan ses på Ramasjang og Filmstriben. Min seneste udgivelse er ungdomsbogen 'Ørkenland', som på en gang er en kærlighedshistorie og en fortælling om at være flygtning i Danmark. Jeg har skrevet flere bøger sammen med andre forfattere, blandt andet ungdomsbogen 'Hvis.Du.Ser.Noget.Sig.Noget' med Martin Glaz Serup, og senest har jeg sammen med instruktøren Methe Bendix skrevet teaterstykket 'Der var engang en virkelighed' til Teater Hund.

JACOB WEINREICH

Jacob Weinreich har udgivet omkring 30 bøger. Blandt dem kan nævnes serien 'Monsterjægerne', der også er blevet filmatiseret, serierne 'Kaptajn Blodskæg', 'Skorpionen' og 'Gyserklubben' samt trilogien 'Drømmeværelset', hvor bog 1 og 2 er udkommet. Jacob er også den ene halvdel af krimi-pseudonymet A. J. Kazinski, der udkommer i mere end tyve lande verden over og har vundet priser i Danmark og udlandet. Jacob bruger alle sine vågne timer på at skrive og passe sin lille familie - der slet ikke er så lille endda. Tre børn er det blevet til. Søde, dejlige og totalt umulige.

JESPER TOM-PETERSEN

Jeg har i de sidste 30 år tegnet en masse illustrationer til bøger for børn og andre mennesker. Før det malede jeg nogle malerier. Det havde jeg lært på Det Kongelige Danske Kunstakademi, efter jeg lærte at tegne på Kunsthåndværkerskolen. Inden da gik jeg i skole på Frederiksberg, og jeg købte sammen med min bror en Velo Solex, da jeg blev 15 år. Lige inden jeg gik i skole, spiste jeg en portion havregryn med sukker og mælk på. I starten havde jeg aldrig gået i børnehave. Allerførst blev jeg født om søndagen på Diakonissestiftelsen, og min far og mor så, at jeg var en dreng, som hed Jesper.

LARS GABEL

Lars Gabel er født i Qaanaaq på Grønland i 1971. Siden er han flyttet til Danmark, hvor han er uddannet på Aarhus Kunstakademi og Designskolen Kolding. I løbet af sine studieår har Lars været på studieophold på Art Center College of Design i Pasadena i USA samt på Ecole Supérieure Estienne des Arts et Industries Graphiques i Paris. I dag bor han i København og har siden 2002 arbejdet som freelance illustrator af børnebøger.

LENE MØLLER JØRGENSEN

Lene Møller Jørgensen er forfatter og journalist og har blandt andet skrevet fantasy-serierne 'Ravets børn, 1-6' og 'Søn af en bøddel, 1-6'. Romanen 'Jagten på det hellige barn' er også fantasy, og den blev nomineret til Orlaprisen 2012. Lene har det med at drysse gys og knogler ud over sine fantasy-manuskripter og skriver også glad thrillere og krimier med gustne islæt og dystre motiver. Som f.eks. i krimi-gyserne om de to 14-årige drenge, Mick og Lucas, 'Døde børn glemmer ikke' og 'Blodig flugt'. Som journalist har Lene Møller Jørgensen rejst og rapporteret fra store dele af verden, og hun

bruger sine oplevelser og erfaringer fra fremmede landes krigszoner, ørkener og dybe sumpe i historier for børn og unge. Nogle af de mest uhyggelige fortællinger i hendes forfatterskab om forfølgelse, drab og massegrave er sket i virkeligheden.

MÅRDØN SMET

Mårdøn Smet (Morten Schmidt 1961) er tegner, og har siden starten af 80'erne udgivet en lang række illustrerede bøger og tegneserier samt været figurdesigner på tegnefilm og computerspil. Han har illustreret bøger af Cecilie Eken, Kim Langer, Morten Dürr, Benni Bødker, Kenneth Bøgh Andersen og mange flere og står også bag tegnesierne 'Slaraffenland', 'Lazarus', 'Hieronymus Borsch' og 'Stig & Martha'. Mårdøn har haft en svaghed for det absurde, siden han som barn så en mand på tv, der havde puttet nogle katte ind i orgelpiber og så spillede på orglet. Manden hed Salvador Dali, han var maler, og da et venligt familiemedlem forklarede, at det også var ham, der malede smeltede ure, var Mårdøn solgt. Særligt i tegnesierne er det absurde siden blevet prøvet af, men en af hans store drømme som billedbogsillustrator, en gennemillustreret udgave af en af vrøvledigteren Edward Lear's historier, ligger lige nu på tegnebordet.

PETER GOTTHARDT

Jeg er 66 år og har altid været glad for at læse og skrive. I mange år arbejdede jeg på et børnebibliotek. Det lærte mig meget om, hvilke bøger børn bedst kan lide. Selv læser jeg mange bøger med eventyr og sagn om trolde, enhjørninger, varulve, spøgelse og andre spændende væsner. Det giver mig gode idéer til mine egne bøger, blandt andet serien om 'Det fortryllede slot'. Min første bog hed 'Finn og hans mænd og den røde heks' og udkom i 1984. Siden har jeg skrevet godt 90 børnebøger, både billedbøger, romaner og serier, blandt andet to serier om elvere. De hedder 'Elverdronningens riddere' og 'Elverdronningens børn'.

RASMUS BREGNHØI

Rasmus Bregnhøi er født i 1965. Han er uddannet på Danmarks Designskole, og bor i København, hvor han også arbejder som tegner og maler. Rasmus har siden 1992 illustreret bøger og leveret satiriske tegninger til fagblade, aviser og tidsskrifter. Han har udstillet malerier på Charlottenborgs forårsudstilling i 2004, 2006 og 2007 og Kunstnernes Efterårsudstilling på Den Frie i 2005. I 2001, 2002 og 2003 var Rasmus på Kulturministeriets æresliste, og i 2008 modtog han prisen for årets debuttegneserie og Kulturministeriets Illustratørpris for 'Lille Miss Noboby'. I 2010 modtog han Søren Gyldendals studierejselegat, og i 2010 og 2011 var hans tegninger med på Bologna Childrens Book Fair. For bogen 'Snabels Herbarium' kom Rasmus i 2010 på Ibby Honour List. Ibby er en international organisation for børne- og ungdomslitteratur. Han har i alt illustreret over 40 billedbøger for børn.

LæseRaketten 2013

1. oplag

© Forfattere, illustratorer,

fotografer og IBIS

ISBN: 978-87-87804-45-5

En særlig tak til forfattere og illustratorer,
som har stillet deres materiale gratis til rådighed.

Indholdet i LæseRaketten 2013 er udelukkende IBIS'
og forfatternes ansvar og kan på ingen måde ses som
et udtryk for donorerers eller sponsorerers synspunkter.

LæseRaketten 2013 er udgivet med støtte fra
Danida og Center for Undervisningsmidler.

Redaktion

Helle Gudmandsen, Mette Nørgaard Mahoney
og Dorthe Nielsen

Foto

Per Bergholdt Jensen, Helle Gudmandsen, Lotte Ærsøe,
Rikke Bruntse Dahl, Mikkel Østergaard, Arne Simonsen,
Maja Sølvstrøm og Tine Harden.

Forsidefoto: Helle Gudmandsen, IBIS

Grafisk tilrettelæggelse

OKTAN, Peter Waldorph

Tryk

Nørhaven Paperback A/S
Printed in Denmark

Distribution

IBIS

Vesterbrogade 2B

1620 København V.

Tlf.: 3535 8788

www.ibis.dk

På heleverdeniskole.dk
finder du historier, film,
billeder og opgaver

IBIS
Uddannelse skaber udvikling

LæseRaketten er i år landet i Nicaragua, som ligger i Mellemamerika. Det er et spændende land med regnskov, vulkaner, søer og bjerge. Men det er også et fattigt land. Faktisk er Nicaragua det fattigste land i hele Mellemamerika. Heldigvis er der mange stærke børn i Nicaragua, som kæmper for at få en uddannelse, og som gør alt, hvad de kan for at sikre sig en god fremtid. Selvom Nicaraguas børn lever meget anderledes, end du gør i Danmark, er der også ligheder, og måske er I slet ikke så forskellige, som man kunne tro.

Du kan blandt andet læse om Tonio, der arbejder på en losseplads, Flora, der underviser de voksne i kvarteret i at læse og om Fiorela, der lever et liv, der på mange måder ligner danske børns liv. Du kan også møde Rosy, som hver dag vasker tøj for hele familien, og som drømmer om at blive danser.

I LæseRaketten kan du gå på opdagelse i fantasiens verden og læse både sjove og uhyggelige historier om børn, ræve, trolde og overnaturlige væsener.

61 millioner børn i verden kommer ikke i skole. Sådan skal det ikke være. Når du arbejder med LæseRaketten, er du med til at sætte fokus på, at alle verdens børn har ret til en uddannelse.

Rigtig god læselyst!